

»SLOVENE« velja

po pošti na vse strani Jugoslavije in v Ljubljani:
za celo leto naprej .. K 84.—
za pol leta 42.—
za četrt leta 21.—
za en mesec 7.—
Za inozemstvo celoletno K 95.—

Sobotna izdaja:

Za celo leto K 15.—
za inozemstvo 20.—

SLOVENE

Inserati:

Enostolpna petstvrsta (59 mm široka in 3 mm visoka ali nje prostor)
za enkrat po K 1-20
uredni razglasi .. po K 1-80
Pri naročilu nad 10 objav popust.
Najmanjši oglas 59/9 mm K 4.—

Poslano:

Enostolpna petstvrsta K 3.—
Izhaja vsak dan izvenredno po nedeljah in dan po prazniku, ob 5. uri zjutraj.

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6/III.
Rokopisi se ne vračajo; ne frankirana pisma se ne sprejemajo. Uredn. telef. št. 50, uprava. št. 328.

Političen list za slovenski narod.

Uprava je v Kopitarjevi ul. 6. — Račun poštne bran.
Ljubljanske št. 650 za naročnino in št. 349 za oglaševanje, avstr. in češke 24.797, ogr. 28.511, bosn.-herc. 7583.

Minister Pribežević o Jugoslovanskem klubu.

Belgrad, 11. julija 1919.

Pretekli četrtek popoldne je prišel Pribežević, minister za notranje zadeve v »Jugoslovanski klub« in poročal v svojih ukrepih glede glavarjev v Črnomlju, Brežicah in Slovenjem gradcu. Poudarjal je, da je na slovenskem ozemlju povsod red in mir in konstatiral, da so bila poročila od nekompetentnih netočna. Med klubom in ministrom je zadeva v medsebojno zadovoljnost poravnana, rekonstrukcija naše pokrajinske vlade pa je stvar dogovora med slovenskimi strankami v Ljubljani.

Demokracija na plan!

V naši državi imamo red, ker naše ljudstvo zaupa svojim silam, da si ustvari popolno državo na zunaj in na znotraj. To ljudsko zaupnost in potrpežljivost pa naj nikar ne izrabljajo možje, ki imajo začasno v rokah vajeti države. Ljudska kritika obstoječega stanja je sicer počasna, a nemajna v svojih sklepih in nji se ne bo mogel upirati nihče, ki danes še visi na zeleni vejici in skuša z ilojalnostjo in strankarskimi spletkami kovati politični kapital za svojo stranko blestečega imena.

Naše sosedne države so že zdavnaj izvedle ljudske volitve v narodna zastopstva, mi pa zastojamo na odrešilno delo našega ministra za konstituantno, katero smo pripravljali, predno se je poleg svetovni vihar in predno smo se združili v samostojno državno celoto. Vsakdanje izkušnje nas uče, da ne smemo veliko zaupati, ker prevelikemu zaupanju prerado sledi razočaranje, zato pa zahtevamo v imenu ljudstva, da se volitve v narodno skupščino čimprej razpišejo in izvedejo. Nam se zdi, da hočejo nekateri gospodje, ki so prišli po milosti in preveliki strankarski popustljivosti naše stranke v jugoslovanski politiki do veljave, izrabiti vso politično konjunkturo v svoje strankarske namene. Tega ne bomo več mirno trpeli. Kot najmočnejša slovenska politična stranka se zavzemamo od vsega početka v državi za izpeljavo demokracije načel, zato vedno znova zahtevamo razpis volitev in sklicanje zakonodajnih zborov.

Minister za konstituantno je že dolgo na delu, rezultata njegovega delovanja ni videti. Če mu izpeljava volilnega proporca ni le fraza, naj stopi s svojim elaboratom pred jugoslovansko ljudstvo. Že danes pa povemo, da bomo nastopili z vso odločnostjo proti temu, da bi bil proporc

le sredstvo kaki politični stranki — pa najsi bo katerikoli — za dosego strankarskih uspehov. Naše načelo je, da mora v novi državi ljudska volja povsod priti do popolne veljave, in tega svojega načela se dosledno držimo. Zato pa zahtevamo avtonomijo naših občin, začrtan delokrog pokrajinskih vlad in čimprejšnji razpis volitev v vse javne zastope. Na razmere in na neugoden čas naj se nihče ne izgovarja. Razmere so pri nas urejene, boljše vizma naj se ne išče tam, kjer ga ni, svobode ljudstva naj pa ne zatirajo oni, ki so svobodo vzeli v strankarski program ali v zakup, da bi pod tem imenom lahko zanj osepili naše ljudstvo. Dovolj imamo obečani, hočemo dejanj!

Popolnoma smo si v svesti, da smo doslej zmeraj stali na braniku za ljudske svoboščine, zato pa z vso upravičenostjo stopamo tudi danes znova pred našo javnost in povemo na glas: Ne igrajte se z ognjem!

Stotine organiziranih obrtnikov v naših obrtnih zvezah, tisoči, spojeni v Jugoslovanski Strokovni Zvezi in desetstisoči, združeni v naših Kmečkih zvezah zahtevajo od naših vlad, da njihove želje izpolni in izvede, kar ljudstvo kategorično zahteva. Izgovor, da naš zunanji položaj še ni jase, da meje države še niso določene, ne drži. Tudi Čehoslovaška in Avstrija nista imele tega, a vendar sta že zdavnaj spravile ljudsko voljo do veljave pri volitvah v narodna zastopstva. Ali naj mi mirno čakamo, kdaj se bo to poljubilo kakemu gospodu JDS. Kričanja, da je to vladna stranka, da je državoohranjujoč element, »sol Jugoslavije«, imamo dovolj, zato želimo, da jim ljudstvo z glasovnicami pove svojo sodbo. Nič več nas ni volja, pisariti o vladnih krizah, zato pišemo te vrstice in kličemo našim možem: Demokracija na plan!

Narodno predstavišvo.

Belgrad, 10. julija 1919.

V zbornici se kažejo vedno večje praznine. Za sklepe imamo komaj dovoljno število navzočih poslancev, kajti veliko jih sploh ni bilo še tukaj, ker so člani naše delegacije na mirovni konferenci, zopet drugi pa hitijo na svoja posestva, kjer jih čaka željeno delo. Tudi silna vročina jih je že mnogo odgnala; nekatere pa tudi malomarnost. So namreč tudi med poslanci takšni, ki jemljejo dobro plačilo, ne delajo pa nič. — Razmerje med strankami se ni zadnje dni nič izpremenilo. Le zblizanje

med »Nar. klubom« in »Radikalci« je opazovati pri raznih nastopih. Ali je pripisovati to zblizanju ali celo dogovoru med obema kluboma, ali pa je samo sad bridkega spoznanja, da je bila politika »Nar. kluba« brezplodna, tega zanesljivo ne moremo konstatirati. Najbrž bo veljalo od obeh trditev nekaj. — Zbornica je sprejela zadnje dni zakon o narodnih šolah v drugem branju, zakona o belgrajskem in ljubljanskem vseučilišču ter zakon o moratoriju pa v prvem branju. Finančni minister hoče še pred počitnicami zakon o narodni banki in o davku na vojne dobičke; drugi je bil ravnokar sprejet v finančjskem odboru. Tudi zakon o imovini inostrancev naj bi zbornica rešila pred počitnicami. Malo verjetno je, da bo mogoče spraviti pod streho vse te dalekosežne zakonske predloge. — Danes, v četrtek je bil dan »interpelacij«. Običajno je ta dan zelo »vroč« in tako je bilo tudi sedaj. Seja je bila predpoldne in popoldne do 9. ure zvečer. Govorilo se je o nakupu olja na Krku, o tiho tapstvu in verižništvu s ladjarjem, o prodaji ječmena in ovsa vojni oblasti in največ o agrarni reformi. To interpelacijo Jugosl. kluba je utemeljeval poslanec Strcin in povdarjal prav posebej važnost gozdov in planinskih pašnikov ter kritiziral skoro imenovanje in delovanje nekaterih nadzornikov. Minister Poljak je obljubil, da hoče delati vse le v soglasju s klubom in z interesi. Hrvaške razmere je pojasnjeval tudi član Jugosl. kluba dr. Janko Šimrak. Govorniki »Radikalcev« in »Nar. kluba« so očitali ministru Poljaku, da izrablja agrarno reformo v strankarske svrhe. Tako je prišlo do ostrih kontravertz.

Z napetostjo pričakujejo politični krogi, kaj prinese ministrski predsednik Protić iz Pariza. Sliši se, da je imel sicer uspeh, da pa vendar ni našel v Parizu onega razumevanja naših potreb in naših odnošajev, kakor ga mi optimistični Slovenci običajno pričakujemo.

Liga X.:

Ali kaže?

Politične stranke so se po končani vojski žilavo oprijele dela za svoje cilje, dasi tudi med svetovnim ognjem niso povsem mirovale. Ker pa nobeni stranki ni neznan deviza »Kdor ima mladino — ima bodočnost«, je umevno, da se vse puli za naraščaj.

Prva in res sveta naloga vseh vzgojevalnih krogov pa tudi strank, katere si hočejo prisvajati in ohraniti pridevke poštenosti, bi morale biti v tem, da skrbje za zdravo umsko in pa za prepotrebno nprav-

stveno izobrazbo naše mladine, da ji nudijo dovolj prilike za praktično udejstvovanje krščanstva, in da jo skušajo tako utrditi za bodoče nevarnosti.

Namesto tega pa hočejo — žal — nekatere politične stranke, prezrši vzvišene ideale, vreči mlade ljudi, ki niso še zapustili niti klopi ljudskih šol, v politični hudournik, ki jim bo zamoril plemenitost srca in zavedel slednjic v duševno propast.

Da se pa to brezvestno početje izvrši kolikormoč brez hrupa in trušča, je treba kajpada poskrbeti oblike, ki ima videz ovčje obleke, ki ne odbija, marveč miče in vabi. Ovčja obleka je telovadba v političnih družtvih.

Naj ima kdo o telovadbi to ali drugo sodbo, meni se zdi, da telovadba, če tudi bi se gojila na tak način, kakor bi bilo z zdravstvenega stališča najbolj prikladno in priporočljivo, nikakor ne zasluži onih hvalestev, ki jih utegnemo zaslediti v kakem sokolskem glasilu. Toda — pustimo razmotrivanje o tem vprašanju, kajti toliko veljave in toliko pomena že pripisem tudi jaz tej vežbi, kolikor oni šolski strokovnjak, ki, ki so smatrali za potrebno, da se telovadbanje vpelje kot učni predmet ljudskih in meščanskih šol. (Šolski zakon I, 3, 17.)

Ako je torej šola za to poklicana, če je učitelstvo za to usposobljeno in plačano, naj se šolska poslopja povsod tako uredijo, da se bo moglo postreči šolski mladini tudi s telovadbo in s tozadevnim poukom. Mladino naj uče, urijo in vadijo v vsem, kar je potrebno za življenje, edino le pedagogi, ki so se za to usposobili na v to namenjenih učiliščih.

V prostore pa in društva, ki služijo politiki, pa naj navidez še tako poudarjajo zgolj prosvetne svrhe, mladina ne spada. Gorje naši domovini, če bomo na ta način zastupljali mladino! Ali nimamo še dovolj žalostnih izkušenj iz polpretekle dobe? Ali se niso pred vojsko kar kupičile tožbe, da se je zanesel v krajih, kjer so šolarji hodili v telovadnice k Sokolom in Orlom, strankarski boj in s tem nasprotstvo ter sovražstvo celo v šolske prostore! Kdo naj pričakuje v takih okoliščinah ugodnih vzgojnih uspehov?!

Naj se določi nad mladimi telovadci v družtvih taka ali taka kontrola, smer, ki jo ima društvo recimo v verskem in moralnem oziru, ne bo zgrešila svoje poti pri robenem odločitvenih goincev in varovan. cev. In kakšna je ta smer, če imamo v mislih sokolske telovadne krožke. Nedavno mi je pripovedoval neki profesor, da je bil razred, v katerem je bilo največ sokolčev, tudi najbolj podivjan. In kako tudi ne? Četrta točka sokolskih pravil vsebuje določbo, »da je sokolstvo versko indiferentno«.

LISTEK.

Spomini in trpljenje

g. Jankota Dežman-a za časa laške zasedbe v svetovni vojski leta 1919.

(Dalje.)

Pozvonilo je; velika vrata ječe so se otvorila, vstopili smo! Vojaka sta oddala, kar sta imela oddati, in menda tudi nista pozabila povedati, kako vsej laški državi in celi italijanski vojski nevarnega bandita sta pripeljala; mene pa je prevzel kápo — kápo je poglavar ječe — in mi odkazal celico št. 3. Oj, ti št. 3! Koliko žalosti, pa tudi koliko smeha sem vžil v tebi, ko sem se enkrat nekoliko pozdravil! Kdo bi si bil mislil, da bom imel drugo nedeljo že čast: pozdraviti v tebi svojega stanovskega tovariša in prijatelja č. gospoda J. Leben iz Trnovega! Ravno v petek zvečer pred to nedeljo sem mislil nanj, kako bi mu ter g. Kalanu pisal, in moja, zdaj že restantska natora si je rekla, naj jima pišem tako-le:

»Kako je Janez po Trstu kibelco nosil, oh Janez, oh Janez restant!
In zraven milo, o milo je prosil, za kapo in čevlje in »gvant«, itd.

in smejal sem se samemu sebi in svojim bedastim verzom, ko so, glejte, kdo bi si to mislil, ravno tisti čas prignali karabinjeri

g. Lebna v Podgrad, nakar se je nato v nedeljo prismejal v mojo celico št. 3! Aretirali so ga v petek, ko je imel namesto mene v Harijah velikonočno izpraševanje mož, žena in deklet. Le-te je pri tem nekaj svaril pred tistim bedastim plesom ter jim tudi namignil, kaj je njihov ples meni prinesel. Pa je bilo dovolj! Par zašuštranih punčar je šlo k Lahom in konec vsemu temu je bil ta, da ga je oficir, kateremu gospod ni hotel povedati svojega imena, kar pred cerkvijo aretirai in dal odvesti vklenjenega v Podgrad in v Trst. Tožili so ga potem več ničevih stvari — izmišljenih seveda — nazadnje pa so strnili vse skupaj v besedo: »antiitalienita«, kar pomeni, da je on italijanstvu nasproten. No, pa g. Leben je dečko, ki ne zna — kakor Lahi — samo laško, ampak tudi še kaj več, postavim špansko, francosko, angleško, amerikansko, nemško, slovensko in latinsko.

Poglejmo pa zopet celico št. 3. Ta sobica je ena izmed najboljših v »Tigru«. Zato so menda, »kápoti« devali vanjo tudi le boljše vrste restantov; celo jaz sem bil tako srečen, da sem prišel sem. Pred menoj sta stanovala tu dva doktorja, kakor se mi je reklo, in celo Banfilda, najslavnejša avstrijskega aviatika, so držali tu notri cela dva meseca — menda iz samega sočutja in dobrotljive skrbljivosti, da bi se ne prekopicnil kje na vožnji svojih vratomnih, podnebnih poletov. No, ko sem jaz prišel vanjo, sem našel ondi g. H., ki mi je

bil ljub svetovalec in drag tovariš. Živela sva, kakor kristjani v prvih časih in imela vse skupno. Rad mi je dal to in ono, tudi soli in žlico, dokler si nisem kupil svoje in jo potem odstopil g. Lebnu, ki se mu je izprva čudno zdelo, kako je to, da nam z jedjo tudi žlice ne prinese. Pa takih stvari, kakor so žlice in noži v »Tigru« za nas niso imeli. Dali so ti zjutraj hlebeček kruha in potem dvakrat na dan, okoli 10. in 4. nekaj jedi, potem pa jej, kakor hočeš. Jaz sem jedel in pil lahko tudi brez žlice, vsaj brez vsake posebne težave, in razume se, da še lažje brez noža.

Morda se bo to kakš gospej zdelo malo čudno in si bo znaniti mislila sama pri sebi, kakšen kanibal mora neki biti ta človek, jaz pa rečem, da se meni ne zdi prav nič posebnega, saj je menda celo neki modrijan tudi pil in jedel iz pergišča v najstarejših časih, bi pa jaz, ki nisem toliko ko on, v najnovejših ne mogel! Pa, basta! Pustimo to! Tudi jaz imam zunaj drugačen okus, v ječi pa sem shajal tudi s tistim modrijanovim.

Ni bila pa vsaka celica — menda nobena — taka kot ta št. 3., kajti druge sobe so bile večje, a je zato bilo v njih tudi znatno število »animalium rationalium«. Po 10, 20—30 jih je bilo po nekaterih natlačenih, kakor fizičlovka tam v kozolcu. Da je potem moral biti vzduh komponiran iz raznih nijans, durov in molov, ne bo težko umeti. Sicer je bil pa Tiger

in je pravi »hotel«, lahko bi rekel: »grand hotel«, kajti ljudje gredo ven in noter kakor čebele. Dan za dnem so jih vlačili in jih menda še vlačijo noter po cele »tucate«, po 10, po 20, po 30, kakor imajo g. karabinjerji večjo ali manjšo srečo ali smolo. Po toliko pa jih gre skoraj tudi ven, tako da se v nekem oziru res lahko reče: Ječa in via Tiger je kakor grand hotel. In ni čuda, saj je njegovih stanovančev sorazmerno dan za dnem c. 400 ali še več. In to je samo ena ječa poleg dveh drugih samo v Trstu in božvekoliko še drugod po laških mestih in krajih. Ko sem videl toliko ljudi, moških in ženskih, vklejenih žrtve hoditi ven in noter, navidez brezčutnih, a znotraj tolikanj bolj trpečih, me je obšla res neka tajna groza in silna žalost za nečem izgubljenim in če nisem vedel preje, sem vedel sedaj, kaj se pravi: biti zaseden po Italijanih! Gorje, gorje ti, ljuba moja domovina!...

Kako rad bi ti pomagal! Tako pa ne morem drugega, kakor združiti svoje solze s solzami, bridkimi solzami deset- in stotisočeri zavednih Slovencev in Slovenk po Goriškem, Istri, Primorju in Notranjem Kranjskem v zasedenem ozemlju — žalostnih jugoslovanskih žrtve italijanskega imperijalizma.

V ječi sem bil sprva radi boleznii zelo pobit in otožen. Tudi perila nisem imel, a se me je usmilil neki plemenit in bogat gospod iz Trsta, ki je bil tudi v ječo vržen.

Ali naj tolačim, ali to pomeni? Ali se to ne pravi, gojiti ne samo verstveno mladost, ampak naravnost protiverskega duha, zlasti če imamo pred očmi naš mladi naraščaj! Koliko bo v takih okoliščinah še veljalo načelo verskonravne vzgoje, naj odgovore možje, ki se bodo o telovadbi šolske mladine (v okrilju političnih, zlasti sokolskih telovadnih društev) pomenkovali in posvetovali ta četrtek!

Pokličemo v spomin, kar je pred kratkim zapisal eden slovenskih časopisov: »Sokol je (vsaj med Slovenci, a še bolj med Čehi) prvobornik svobodomiselnosti in najodličnejši ter najdelavnejši član svobodomiselnosti«. Torej za take »ideale« naj se vzgaja odslej naša mladost! Višja naša šolska oblast je dolžna pojasniti ministru za pouk in bogočastje v Belemgradu, da presojamo pri nas telovadbo z drugega vidika, nego na jugu, in da ga ni še tako preproste človeka, ki bi ne vedel, da se pri nas sokolstvo in telovadba pri Sokolu istovetijo z načeli svobodomiselnosti, kakor se telovadci Orli prištevajo odločno krščanskim strankam.

Sodbo o telovadbi, ki se baje namerava uvesti za šolsko mladino po političnih telovadnicah, sta že izrekli tudi obe naši učiteljski organizaciji. Sodba je pravilna in izzveneva v odločno zahtevo: Mladino šoli — in proč od politike!

Če boste postavodajniki odprli vrata politiki tudi v šolo, potem pa postavite v šolske učilnice orožnike in stražnike, ne pa inteligentnih pedagogov, kajti politika ne mara poznati ne morale, ne krščanske ljubezni, ne paragrafov, ne spoštovanja do avtoritete.

Upam, da nam napačno umevano pojmovanje toli hvalisane svobode ne bo pogazilo naprave, ki naj tudi v bodoče služi edino le: virtuti et musis!

Nedelaunot nekaterih poslancev.

Belgrad, 10. julija.

Dne 7. julija je bila zopet seja narodnega predstavništva nesklepčna; od 287 poslancev jih bilo navzočih samo 141. Ni se to zgodilo prvokrat; nesklepčnih sej je bilo v štiriinpolmesečnem zasedanju, v teku dobrih 50 plenarnih sej že nekoliko. Če so bile počitnice, n. pr. o Veliki noči ali Binkošti, si lahko računal z gotovostjo, da bo prva seja po počitnicah nesklepčna, ker ji bodo nekateri poslanci podaljšali odmor iz lastnega polnomočja. Dejansko je bila vsaj prva plenarna seja po počitnicah vedno nesklepčna. Da se niso mogle vršiti seje odsekov, če je manjkalo nad polovico poslancev, je umevno samo po sebi. Tista deloljubna manjšina, ki je prišla k seji, je sicer zabavljala in se jezila, a predsedstvo ni ukrenilo ničesar proti poslancem, ki so neopravičeno izostali od seje; tega tudi nihče od poslancev ni izrecno zahteval.

Dne 7. julija pa je bilo drugače. V Belemgradu je vladala prava kontinentalna vročina; v dvorani narodnega predstavništva je bilo neznošno soparno, poslanci so bili temu primerno »nakačeni« — in so zahtevali od predsedstva, da se kaznujejo vsi poslanci, ki so krivi, da se je manjšina zastoj parila v zbornici. Kot čujemo, bo predsedstvo na podlagi poslovnika kaznovalo s sistiranjem dnevnice vse poslance, ki so izostali neopravičeno od seje. Ker se je nesklepčnost dognala baš ob priliki poimenskega glasovanja, ima predsedstvo vsa imena ondotnih poslancev na razpolago. Pri tem bo prizadetih bržkone tudi nekaj slovenskih poslancev, ker je bilo imenovani

dan navzočih v zbornici samo 18 Slovencev: 15 članov Jugoslovanskega kluba od katerega je manjkal samo en član, da ni bil klub navzoč polnoštevilno, 2 socialisti in 1 član JDS. Jugoslovanski klub je bil brezdvomno procentualno najbolje zastopan v zbornici; v Koroškem klubu vladala disciplina!

Če je treba nekatere poslance s kazni, o siliti k izvrševanju dolžnosti, je to pač dokaz, da delavnost nekaterih članov narodnega predstavništva ni taka, kakor jo pričakuje ljudstvo, ki je po svojih strankah poslalo poslance v državni zbor. To nas tudi sili, da o tej stvari izpregovorimo danes nekoliko več. Ne napadamo nobene stranke posebe, ker je jasno, da mora biti pri nesklepčnosti zbornice slabo zastopanih vse polno strank in bi bila pri seji dne 7. julija, ko je manjkalo za sklepčnost samo troje poslancev, lahko tudi majhna stranka, ki bi bila zastopana polnoštevilno, rešila zbornico tega ne baš častnega dokaza brezbrčnosti nekaterikov.

Mi smo doslej konstatirali že petkrat, da seja tega in tega dne ni bila sklepčna; kdor pazno zasleduje časnike, ve, da so še večkrat nego plenum zbornice nesklepčni nekateri odseki, v katerih se vrši glavno delo zbornice; mirno lahko trdimo, da je od poslanca dostikrat večja napaka, če se ne udeleži seje svojega odseka, nego če ne pride v plenum. Tako postopanje nekaterih poslancev disgustira tudi one — hvala Bogu — vendar še precej številne poslance, ki bi radi delali in ki vidijo ogromno delo, ki čaka na zastopnike naše razdejane domovine; take nedelavnosti pa tudi ne more mirno prenašati ljudstvo, ki parlament plača in na lastni koži občuti, kako škodo nam dela neurejenost naše države. Vse toži čez slabo državno upravo in pomankljivo uradovanje centralnih oblasti. Parlament bi moral biti kontrola nad vsem poslovanjem uprave, moral bi biti vsem uradom v državi takorekoč vzor delavnosti za splošni blagor. Ali je to naš parlament?

Ne bomo krivični in navedimo vse, kar more opravičiti začasno odsotnost katerega poslanca! Daleč smo od tega, da bi sodili delo katerega poslanca samo po tem, koliko časa on presedi v Belemgradu pri sejah. Kdor le malo pozna poslančev delo, ve, da so možgani številni slučajji, v katerih je poslanec bolj potreben doma nego v Belemgradu. Poslanec mora biti v stiku z ljudstvom, ki ga zastopa; on je organizator, načeljuje raznim društvom; mora tuintam obiskovati njih seje itd. To vpoštevati tudi poslovnik skupščine in daje poslancem možnost, da prosijo v takih slučajih za dopust. Dejstvo pa je, da za dopust prosi razmeroma zelo majhno število poslancev, temveč si večina jemlje dopust »po lastni preudarnosti«. Tako pride do nesklepčnih sej v plenumu in v odsekih, dasi morebiti ni niti 5 poslancev prosilo za dopust. Zato se je slišala v zbornici že dvakrat javno v govoru bridka sodba, da pridejo nekateri poslanci v parlament samo po — dijete. Svoboda je lepa stvar in ni treba baš grajati predsedstva, če ne pazi na polnoštevilno udeležbo poslancev podobno kakor učitelj v šoli pri učencih. A v nar. predstavništvu se to očividno ta svoboda zlorablja. Saj se to vendar mora zahtevati od vsakega poslanca, da vsaj s svojo »pasivno resistenco« zborničnega dela ne ovira!

Saj je ovir, da parlament ne more delovati tako, kakor želijo poslanci, ki razumejo svoj posel, itak preveč že takih, ki jih poslanci niso zakrivali. Naš parlament nima knjižnice, v kateri bi poslanci dobili literaturo o vsakem vprašanju, ki se ob-

ravnava v skupščini. V parlament ne prihajajo časopisi iz Nemške Avstrije, Nemčije, Mažarske, Bolgarske itd., da bi bili poslanci vsaj informirani, kaj se godi v sedni državi. Belgrajsko časopisje nudi v primeri s slovenskim časopisjem precej malo. Slabe poštno in prometne razmere onemogočajo, da bi dobili ministri in poslanci vedno pravočasno potrebne podatke in spoznavali razmere na licu mesta. Vse to moramo vpoštevati in naglašati proti vsem, ki z uspehi našega nar. predstavništva niso zadovoljni. Nikdar bi se pa ne smelo dogoditi, da parlament ne more vršiti svoje dolžnosti radi indolentnosti nekaterih gospodov!

Kaj je ukreniti proti temu? Za zunanjo delozmožnost parlamenta mora skrbeti predsednik; najmanj, kar mora storiti, je to, da ustavi izplačevanje dnevnice poslancem, ki dosledno zamujajo seje. Pravzaprav zaslužijo dotični poslanci ne samo kasiranje dnevnice, ampak bi morali plačati tudi škodo, ki so jo zakrivali s svojo odsotnostjo.

Prav tako in še bolj so pa zainteresirani na delozmožnosti parlamenta volilci, oziroma stranke, ki so poslale poslance v parlament. Zato naj bi se imena vseh poslancev, ki ne vrše svoje dolžnosti, naznanjala javno v časopisju, da bi stranke lahko pritiskale na poslance, ki trajno nima časa za nar. predstavništvo, da odloži mandat, ako seveda ni zadržan po zelo važnih poslih v interesu javnosti. V seji dne 10. julija t. l. je nekaj podobnega zahteval tudi poslanec Nastas Petrovič.

Na ta način bi se doseglo če ne drugega vsaj to, da bi se stroški za parlament nekoliko znižali. Parlament je draga stvar. Če računamo 287 poslancev z dnevnico po 50 dinarjev (150 K), vidimo, da stane parlament dnevno okrog 43.000 K; z osobjem in tiskovinami ter drugimi stroški pridemo gotovo na manj 50.000 K dnevno, 1 in pol milijona K mesečno ali 18 milijonov K letno. Poslanci imajo vršiti eno najtežjih del v državi, ki okupira človeka popolnoma, ako ga vzame resno. Takemu poslancu njegovo dnevno vsakdo privoščiti, ker ima od njegovega dela tudi javnost temu primerno korist. Upravičeno pa se človek vpraša, kako zaslužijo te dijete drugi, katerih splošno korisnem delu javnost ne ve ničesar, ki celo delo zbornice ovirajo. Za 50 dinarjev na dan je že vredno delati! Noblesse oblige!

Neizmerne žrtve je zahtevala naša svoboda. V Srbiji je vsaka četrta hiša prazna, ker je padla skoro tretjina vsega prebivalstva. Žrtve so padale na bojnem polju in na morišču, umirale so lakote, izgubile v ječah zdravje in v prognanstvu otroke, prišle ob vse premoženje. Ali ni ta mučeniški narod vreden največje ljubezni in skrbi onih, ki jim je zaupanje ljudstva, oziroma njihovih strank poverilo vodstvo države?

Male obešajo.

Pretekli teden smo čitali po vseh ljubljanskih dnevnikih vest, da je bil nek prekupec obsojen na 500 K globe oziroma v petdnevni zapor, ker je zahteval pri eni škafliji zveplen 5 vinarjev dobička. Prav mu bilo! Takoj za tem po čitamo ravno tam objavo tukajšnje družbe »Impex«, da prodaja na debelo škaflijo vžgalic po 36 vinarjev, oblastva pa so dovolila, da jih smejo trgovci prodajati na drobno po 50 vinarjev! Čudna doslednost! Eden je obsojen zaradi čezmernega dobička 5 vin., drugemu pa vlada sankcionira v istem slučaju nekaznivo kar trikrat večji dobiček (14 v),

ki se pa še zviša, če trgovec naroči to blago naravnost v tovarni, kajti »Impex« je pri tem tudi že pobasala svoj delež v malho. In gospodje trgovci se potem še pritožujejo nad nelegitimno trgovino verižnikov, ko so sami najhujši verižniki in krvoresi. Ljudje pač rajši kupujejo blago pri zakonitih prekupevalcih, ker ga dobijo ceneje kot v trgovinah. Ljubljanski manufaktursti so naznanili, da bodo od 12. junija dalje prodajali od vlade dobavljeno blago po normalnih cenah. Kje, komu in kdaj se je prodalo to blago? Ljudje so letali po trgovinah in vpraševali, pa so jih vlekli za nos, da blaga ni. Pa ti je prišel v tako trgovino star znanec in je dobil skrivaj tega blaga po volji. Sam sem slišal pripombo: »Le vzemite vse, boste naredili dober kšeft.« Koroški begunec, ki je imel od želne vlade celo nakazilo, pa je odšel praznih rok. Ta in gornji slučaj nam lepo osvetljuje, kako čudno gleda pri nas oko postave.

Prekmurkim Slovencem v vednost!

(Dopis.)

Na komando prostov. legije v Strigovi, pri kateri služijo prekmurški legionarji, je prišel protest, v katerem protestirajo »Kmetje iz ... in okoliški vasi«, da je jugoslovanska patrulja (od legije) vjela g. X. iz ..., ga imela nekaj dni zaprtega, potem ga pa izpustila nazaj čez Muro. Dotični gospod je baje močno užaljen in enako nekateri drugi begunci. Da ne bo nepotrebnih prerekanj in predbacivanja vojaštvu, osobito legiji, naj povem o tem svoje popolno objektivno mnenje.

Da je bil g. X. ujet in nekaj dni zaprt, vsi močno obžalujemo, ker je jugoslovanskega mišljenja.

Vse priznanje pa prostov. legiji in dotičnemu g. častniku, ki je g. X. ujel zaradi vestnosti v svoji službi. Naše straže imajo strogo nalogo vsakega, ki se na meji ne more legitimirati, prijeti in obdržati, dokler niso na jasnem glede dotičnika. Da se pri tem samoobsebi umevno prime čestokrat tak, ki ni nevaren, je vendar jasno. Ne sme pa biti dotičnik zaradi tega tako strahno razžaljen, kakor v našem slučaju, zlasti še, ker je imel dotični gospod falzificiran dokument, se skrival in nedostojno vedel, — kakor mi je častnik, ki ga je ujel, sam izjavil.

Edino pravilno bi storil g. X., če bi zadovoljno šel s patruljo in prosil, da se naj tam in ali tam informirajo o njegovi nedolžnosti, patruljo pa pohvalil radi vestnosti v službi. — Sicer so pa tudi izrazi, ki jih je g. X. izgovoril ob prehodu nazaj čez Muro, znamenje plitvega patriotizma.

Če ne bi bilo protesta h komandi legije, v katerem je pa več naivnih obtožb kot protestiranja, ne bi spril tega v javnost. Med drugim beremo v protestu, češ, vedi-te »g. X. je več storil za Jugoslavijo, kot g. Kuhar, ki služi pri legiji«. Take neresnične in nizke ali bolje — smešne obtožbe! — Pa še to: podpisani so »slov. kmetje v ... in okoliških vaseh«. Protest s takim podpisom bi moral iti neprebran v koš, kaj šele, da bi se odgovarjalo na to. Ker pa tega »podpisani« kmetje najbrže niso sploh v rokah imeli, ampak kdo drugi (možgoc en sam), kateremu je potrebno odgovoriti, da se je samo blamiral, moštvo pri legiji pa škodoval.

V Strigovi, dne 10. julija 1919.

J. G.

ter mi dal nekaj stvari za prvo silo. Naj mu bo tu izrečena najiskrenejša zahvala, a se mu bom, če Bog da, tudi še posebej zahvalil ob priliki. Ko se mi je za moje zdravstveno stanje obrnilo na bolje in sem se nekoliko privadil, sem postal tudi vedrejši in že z g. H. še bolj pa potem z g. Lebdom sva časih zbijala šale, da sva »pokala« od smeha. Tudi brevir sva »klepala« po tržaškem načinu in ko nama je potem zimski del potekel, sva »žagala« samo psalme nadalje, kar se je časih zdelo malo čudno kakemu karibinijeru, ki je zato odprl liniko in malo poškinil notri, češ, kakšne »coprnije« neki imata ta dva »derviša« tukaj. Potem sva pa kaj brala — knjige sva dobila v ječo — ali pa sva vrgla »pildke«, da sva si tako iz dolgega delala kratek čas. In tako so nama potekale ure in dnevi in teden je bil kmalu okoli, za me že tretji, za g. Lebna pa prvi. Naposled dobim povabilo, hočem reči: obtožnico in na njej označen dan, kdaj me bodo »zašili« gospodje vojnega sodišča ... Predno pa k temu preidem, moram opisati, česa vsega sem bil tožen in zakaj so me laški častniki »ako besno tožili«.

Omenil sem že, da je bil poglobljeni vzrok tako moje kakor tudi pozneje gosp. Lebnove aretacije tisti ples, o kojem sem že izpregovoril. Ta ples je bil namreč vzrok jeze laških častnikov, katero se potem strelali nad menoj in za menoj tudi nad gosp. Lebdom. Meni ni bilo nič na tem, kakor

mi še danes ni, če plešejo Lahi. Naj plešejo, kakor že hočejo, magari tako, da se krešejo iskre pod njimi in da se s konci podkovanih petá butajo od zadaj v glavo. Zato mi ni bilo nič mari in mi še danes ni. Bolj seve pa me je bolelo tisto, vsled česar ravno so Lahi s tako vno aranžirali ples, namreč — kakor sem, mislim, prav slutil — korumpirati naš narod, ga uspraviti v njegovi narodni zavesti in pridobiti zase, za blaženo Italijo, da bi ga kasneje mogli tem huje »zadihuriti«. Kar se jim je, žal, le preveč tudi posrečilo. In tako je bilo zadnji čas na dnevnem, pardon! na nočnem redu vedno le tisti »balare in balare in balare«, tako da so se zgražali nad tem naposled celo takšni možje že, katerim sicer izlepa ne pride iz ust v taki zadevi kaka kontrabesa.

»Kaj, hudiča pa delate? Zinite vendar že eno zoper to prokleto norenje,« pravi mi eden izmed njih neko nedeljo. »Vse že nori, že stare babe se krečejo kakor »rtavke«. To je že huje kot Babilon, ni več strpeti.« »I, kaj pa čem, ljubša duša,« rečem jaz, »saj veste ravno tako kakor jaz, da smo sedaj tukaj na svoji zemlji mi sužnji, Lahi pa naši gospodje in da se ne sme čisto nič reči, celo ne našim ljudem, kar bi le meter daleč moglo dišati po kakem: Ne bližaj se Lahom! Inače: roki lepo navskriž, verigo okrog, na vsako stran komašnje, hlače, kap, bajonet in adijo zlata svoboda za eno leto! Mh!« Nekaj pa vendar moramo

storiti,« meni možakar, »kajti, posestnik hiše, v kateri se vrši ples, se pritožuje radi škode, ki mu jo delajo, ko se kvari zid in pod, neglede na podivjanost in razbrzdanost mladine.« »No, morda bi imelo kaj uspeha, če bi se pritožilo na komando v Podgradu.«

Čez nekaj dni se je vložila pritožba, a jaz je nisem naredil in je tudi ne bi bil mogel narediti, ker nisem toliko zmožen laškega jezika, vem pa, kdo jo je naredil in tudi to, da se je delala pri — meni na mojem stanovanju. Spisal jo je sin očetov! Kateri profesor pa je to, ne povem. In ta pritožba, ki je morala vplivati na komando v Podgradu kakor bomba ali kakor bi kdo dregnil v sršenovo gnezdo, je dospela tja ravno ob istem času, ko se je Lahom pri nas, t. j. 9. kompaniji 96 pešpolka, čegar poveljstvo je bilo v Podgradu, ponudila najlepša prilika, me vsled tistega mojega revolverja in tiste moje nepredvidnosti z njim zgrabit in aretirati. In ker so častniki tam na komandi sumili, da ni nihče drug, nego jaz, napisal tiste pritožbe, ki je prišla iz Harji, je zato umevno, zakaj so tako besneli proti meni v svojih obdolžitvah. Vrh tega sem tisto nedeljo, dne 16. februarja t. l., ko so me potem zvečer tako nepričakovano zgrabili in pobijali, da so pozneje ljudje govorili, da so videli pravi križev pot, sem, pravim, tisto nedeljo v svojem govoru ob 10. mimogrede tudi omenil, da po mojem mnenju v teh žalostnih časih ni umestno, če se

tolikanj raja in pleše in prav posebno ne za mlade deklice, ki so komaj izstopile iz šole, pa se vrte že po cele noči. In ker so drugi dan, ko so vojak pretaknili tudi vse kote po mojem stanovanju, našli še tisto skrhano sabljo, in je v vasi tudi par lahofilnih in meni sovražnih renegatov, je bilo vse to za Lahe, kar je klobasa za mačka, zanje pa to, kar je »žnorca« pri dinamitu. In četudi sem tistemu možu, majhne postave, ali kakor sem tudi rekel, možu »per la fenestra«, g. kapetanu v Podgradu, ki mi je skoraj pod nos pomolil pritožbo, češ, da sem jo jaz pisal po tolmaču, odgovoril, da ne in da je tudi ne morem, ker nisem toliko zmožen laškega jezika, ni vse nič pomagalo.

Ko sem torej prišel v Trst v ječo in me je čez nekaj dni poklical k sebi preiskovalni sodnik, sem v resnici osupnil, ko mi je začel naštevati, česa vsega sem tožen. Da sem tožen, da sem Italijanom sovražen, da sem se napram laškim vojakom »violenter« t. j. nasilno obnašal; da sem otrokom branil sprejemati od italijanskih vojakov jedila; da sem delal propagando za Jugoslavijo; da sem imel orožje; sabljo in revolver ali pištolo; da sem rnil nekega vojaka; da sem celo streljal in oddal dva strele; potem trgal na plesišču laške zastave in celo baje udaril po sliki laškega kralja. Ko sem mu začel — po tolmaču seveda — odgovarjati, da se laškimi vojakom nisem nikoli kazal sovražnega; da ž

Prošnja za pogorelce.

Dne 8. julija je velik požar vpepelil veliko vas Zagradec v občini Spod. Slivnica pri Grosuplju. Pogorelo je 85 stavb: 27 hiš in 58 gospodarskih poslopij. Zgorele so vse zaloge krme, stelje, drv. Zgorel je večini posestnikov prav ves živč; mnogi si niso rešili niti za enkrat v usta, niti ene žlice. Pogorelo je nešteto strojev (mlatilnice, slamonoznice, šivalni stroji itd.). Zgoreli so skoraj vsi vozovi in vse orodje. Zgorelo je 8 goved, do 20 prešičev in nešteto perutnine. Do 60 ljudem je zgorela prav vsa obleka, razen kar so imeli na sebi. Mnogim je zgorel tudi ves denar do zadnjega krajcarja. Vsa vas je danes v razvalinah. Do 200 ljudi je brez strehe in so popolni berači.

Ker se sami nesrečniki s svojimi lastnimi sredstvi, ko so izgubili vse, niti ganiti ne morejo in jim samim sebe prepusteni ne preostaja drugega ko obup, zato se obračajo do usmiljenih src z nujno prošnjo, da jim pomagajo z večjimi denarnimi prispevki in darovi.

Vsi, ki se zavedate, kaj se pravi: v 1 uri iz premožnega človeka postati berač, ki ne vé, kam bi glavo položil in kam bi šel prosit kruha za svojega gladnega otroka — ne zapirajte svojih src!

Darujte takoj, ker stiska je vsak dan hujša! Vlijte nesrečnikom s tem, da jim izkažete dejansko ljubezen in takoj darujete znatne svote, novega upa do življenja!

Darovi naj se pošiljajo: županstvu občine Sp. Slivnica, p. Grosuplje ali župnemu uradu v Žalni, p. Višnja gora ali »Pomožnemu odboru za zagraške pogorelce« s sedežem v Žalni p. Višnja gora.

Dvojni umor v dunajskem arzenalu.

»Neue Freie Presse« z 10. t. m. poroča: Danes popoldne se je zgodil v arzenalu doslej še nepojasnen slučaj. Došlo je pet oseb, in sicer dva civilista in trije častniki v češki uniformi, med njimi major in en nadporočnik, ki so se predstavili kot Čehi ter skušali delavski svet arzenalne uprave podkupiti za izročitev orožja. Člani delavskega sveta, s katerimi so se častniki pogajali, so zaprli vrata sobe, nakar so pričeli častniki streljati iz revolverjev. S tem je bila alarmirana delavska bramba arzenala. Ko je vdrla v sobo, sta oba civilista streljala skozi okna, vsled česar sta bila dva člana delavske brambe ubita. Vsi trije častniki so bili aretirani. Civilista sta skočila skozi okno, pri čemur sta se težko poškodovala. Pri majorju so našli milijon kron papirnatega denarja. Tudi drugi častnik je imel mnogo denarja pri sebi.

Po »Arbeiter Zeitung« z dne 11. t. m. prinašamo nastopno dunajsko uradno poročilo: Trgovci Alfred Löff, Arnold Rolleder in Fritz Schramek, dalje čehoslovski nadporočnik Roman Hübner, dalje Anton Neander in Gustav Zavodsky so se že pred dalje časom pogajali s poveljnikom delavske brambe v arzenalu Jožefom Geyserjem, da bi ga pripravili do tatvine večje množine orožja. Geyser je ponudbo navidezno sprejel. Pogajanja bi se imela dne 10. julija dokončati in v ta namen so gori imenovani šli v arzenal. Medtem, ko sta Neander in Zavodsky čakala

njimi sploh nisem imel nobenega stika, razun z nekim kapucinskim bratom, kojemu sem kakih štiri-ali petkrat podaril po c. 15 kg krompirja, ker me je prišel kot podčastniški in potem kot častniški kuhar prosiť; da sem celo laške vojake pozdravljal, če sem jih srečal, z »buon giorno« in »bona sera«, da otrokom nikoli nisem branil sprejemati od vojakov hrane, kojo so jim nosili v šoli, ker tisti čas jaz nikoli nisem bil v šoli; da nisem delal nobene propagande za Jugoslavijo, ker nisem hodil po hišah, razven kadar me je klicala moja dolžnost, ter da je tudi delati nisem mogel, ker ne dobivam nobenih časopisov, še celo škofijskega lista ne in ne direktorija, in nimam nobenih navodil ter sploh nič ne vem, kaj se v Jugoslaviji godi itd.; da kraljeve slike nisem nikjer videl in bi morali biti vojniki čudni patroni, če bi mi vpričo sebe kar tako pustili trgati njihove zastave; da nisem jaz vojakov, ampak so oni mene, ko sem nič hudega misleč in nič hudega sluteč stopil iz hiše, nenadoma napadli in zgrabili; da naj vojak pokaže rano, če sem ga udaril, kakor jih lahko pokažem na glavi, rokah in nogah; da streljati sploh ne bi mogel, ker je bilo na meni in okoli mene 20—30 vojakov, ki so me trdo držali za roke in rame in me suvali in tolkli od strani in od spredaj in zadaj in kjer je bilo mogoče, tako da sem jim, sam ne vem, kolikrat tel na tla itd. jtd. Ko sem mu pravim — ko začel odgovarjati, je pogledal na uro in moja stvar se mu je zdela predolga in prekomplicirana, da bi jo mogla kar tako v malem času priegnati do konca.

(Dolje.)

pri kavarni »Belvedere«, so se ostali v avtomobilu peljali v arzenal. Hübner, Rolleder in Schramek so šli k Geyserju in mu hoteli izročiti velik denarni znesek kot podkupnino. Ko je denar ležal na mizi in ko ga je Geyser zaplenil in izjavil, da je gori imenovana trojica aretirana, je Hübner (po navedbah Schrameka, ki je do sedaj edini bil zaslišan) — dvignil revolver in hotel ustreliti na Geyserja, vendar pa Hübner ni zadel, ker je Schramek prišločil. Schramek trdi, da so v tem trenutku vdrli ljudje iz sosedne sobe in da je Hübner, mogoče pa tudi Rolleder, oddal več streliv. Hübner in Rolleder sta zbežala skozi okno, pri čemur si je Hübner zlomil nogo. Tudi Löff, Neander in Zavodsky so bili aretirani, Hübnerja so oddali v bolnišnico deželnega sodišča.

LDU Praga, 12. julija. (ČTU.) Z ozirom na različne vesti o tragični smrti sekcijskega svetnika dr. Šafarika, izjavlja češki tiskovni urad, da je Šafarik zapustil Dunaj samo vsled tega, da bi nastopil v Pragi visoko zaupno mesto, ki mu ga je bil ponudil novi ministrski predsednik Tusar. (Opomba ČTU: Dr. Šafarik je bil poslaniški tajnik na Dunaju in dunajske govornice trdijo, da je smrt dr. Šafarikova v zvezi z afero v arzenalu).

LDU Praga, 14. julija. (ČTU.) »Česke Slovo« doznava od svojega dopisnika, da so češki častniki na Dunaju brez vsake krivde na umoru, izvršenem v arzenalu. Ni nikakšna tajnost več, da so se razne narodnostne države, in sicer Poljska, Rumunska, Mažarska in čehoslovaška, prizadevale pridobiti zase dunajske zaloge pušk in municije. Ker je pomanjkanje premoga na Dunaju bilo veliko, se je pogajala dunajska vlada s češko o kompenzaciji premoga za municijo. Ta kompenzacijska pogajanja pa je državni tajnik dr. Bauer v poslednjem trenutku onemogočil, ki je iz ljubezni do mažarskih boljševikov spravil ne le Dunaj ob premog, ampak tudi ob sladkor, samo zato, da bi čehoslovaška država za svojo obrambo proti mažarskim boljševikom ne dobila potrebne municije.

Država SHS.

Proti laškim napadom na Reki.

LDU Belgrad, 13. julija. Vlada je prejela veliko število brzojavk iz raznih krajev Dalmacije in Slovenije, v katerih se protestira proti zverskim napadom italijanskih čet na Reki in proti vladi, naj ukrene vse potrebne korake pri zaveznikih, da ne pride več do podobnih dogodkov, ker bi v ponovnem primeru bil narod prisiljen, da se brani na način, ki bi mu bil najbolj primeren.

Vseučilišče v Skoplju in Sarajevu.

LDU Belgrad, 13. julija. Vlada namerava otvoriti vseučilišči v Skoplju in Sarajevu, ki naj bi imeli v prvem času samo tehnično, pravno in filozofsko fakulteto.

Odlikovanje.

LDU Belgrad, 13. julija. Grški kralj je odlikoval z redom Sv. Odrašenika prve vrste našega finančnega ministra dr. Ninčiča.

LDU Belgrad, 13. julija. Francoska vlada je odlikovala vojvodo Mišiča z redom častne legije prve vrste.

Pomiloščenje.

LDU Belgrad, 13. julija. Regent je večeraj podpisal ukaz, s katerim se pomilošča večje število obsojencev.

Zadnja moka iz Amerike.

LDU Belgrad, 13. julija. Te dni je došla v Dubrovnik ladja z 250 vagoni ameriške moke. Moka se razdeli tako, da dobi Dalmacija 150 vagonov, Črna gora pa sto vagonov. To je poslednja količina moke iz Amerike, s katero je izčrpan kredit 15 milijonov dolarjev, ki ga nam je dovolila vlada ameriških Zedinjenih držav.

Ravnatelj statističnega urada.

LDU Belgrad, 13. julija. Za ravnatelja državnega statističnega urada je imenovan dr. Dragiša Gjurič, upravnik istega zavoda v pokouju.

Nov brzovlak Belgrad—Pariz.

LDU Belgrad, 13. julija. Za dva ali tri dni prične voziti med Belgradom in Parizom nov brzovlak, ki bi imel vse tri razrede in bi vozil preko Trsta, Milana in Turina. Do sedaj se je moglo potovati v Pariz samo v prvem razredu, vsled česar bo novi vlak na razpolago tudi ubožnejšim slojem. Vlak odide vsak dan iz Belgrada ob 21.

Železniške zveze.

LDU Belgrad, 13. julija. Skupina srbskih in bošenskih inženjerjev je določena, da na licu mesta pripravi izvedbo spojne zveze železniških prog med Užicami in Vardištem. V tem odseku so že svoječasno oblasti Avstro-Ogrske izvršile gotove oblike. Sodijo, da bodo v roku enega leta srbske zapadne železnice zvezane z bošenskim železnicami in Dubrovnikom.

Železniški most pri Belgradu.

LDU Belgrad, 13. julija. Kakor javljajo službeno, so došli v Zemun poslednji železni deli, potrebni za zgradbo železniškemu mostu na Savi med Belgradom in Zemunom. Vse je pripravljeno, da se te konstrukcije montirajo v desetih ali petnajstih dneh.

Mirovni posvet.

Izjava italijanskega zunanjega ministra.

LDU Trst, 12. julija. Glasom poročil italijanskih listov je v včerajšnji seji zbornice poslancev podal minister za zunanje stvari izjavo in pojasnila glede položaja italijanske delegacije na mirovni konferenci. Uvodoma je minister Tittoni pozivljai prebivalstvo, naj se vede mirno in disciplinirano ter naj ne izkiva izgrediv. Glede pogajanj na mirovni konferenci, je rekel minister, da pričakuje, da bodo zaključena ali se približala vsaj končni rešitvi v prihodnjem tednu. Radi tega bi mogla vsaka izjava v tem pogledu škodovati uspehu. Vendar če ne morem danes podati podrobnejših poročil, je nadaljeval minister, sem odločen, da razložim v najkrajšem času natančno in odkrito uspehe naših pogajanj. Ničesar ne bomo pustili, ne kar se tiče pridobitkov, ne glede naših neuspehov. Kmalu bo podpisana mirovna pogodba z Nemško Avstrijo. Ko smo prišli v Pariz, smo našli to pogodbo že pripravljeno. V tej pogodbi so nam zagotovljeni izdatni gospodarski in teritorialni pridobitki. Razen vprašanja Male Azije, glede katere moramo počakati, da povpraša predsed. Wilson mnenje ameriškega ljudstva, bodo marala biti rešena jadranska kolonijalna in gospodarska vprašanja. Dospeli smo do točke, v kateri je rešitev neizogibna. Vsako zakasnenje bi bilo nad vse nevarno. Italijanska delegacija seveda se ne bo preneglala s svojimi sklepi, če bo kak dan potrpljenja mogel izboljšati naš položaj, vendar ne bo dovolila, da bi se zaključek po nepotrebnem zategnil, če bi nam iz tega ne izhajala kaka korist. Naša delegacija, je zaključil Tittoni, zahteva vašo solidarnost, kajti mir, ki ga bomo morali podpisati, ne sme in ne more biti mir enega moža ali enega ministra ali ene stranke, nego mora biti le mir Italije.

Wilson o mirovni pogodbi.

LDU Lyon, 13. julija. (DunkU. - Brezžično.) Iz Washingtona poročajo: Ob predložitvi mirovne pogodbe ameriškem senatu je predsednik Wilson v svojem govoru izjavil: »Menim, da mirovna pogodba v splošnem odgovarja mojim 14 točkam. Evropa je udeležbo Amerike na mirovni konferenci z veseljem sprejela, ker je vedela, da je ta udeležba nesebična. Zveza narodov je potrebna kot ogródje snujočega se novega reda.« Glede mirovne pogodbe z Nemčijo je omenil, da so zadelo na težkoče, ki bi bile brez malih kompromisov nepremagljive. Pogodba ni taka, kakor bi si jo želela ameriška in druge delegacije, toda ti neizogibni kompromisi ne kršijo nikakih načel. Mirovna konferenca je na znanih 14 točkah popolnoma pristala, dasi je morala upoštevati dejstva, izhajajoča iz mednarodnega položaja.

Nevolja petorice nad Italijo.

LDU Lyon, 13. julija. (Dun KU. — Brezžično.) Iz Pariza poročajo, da je vzbudila italijanska zahteva po bivših avstro-ogrskih naselbinah v Tientsinu v svetu petorice veliko nevoljo. Kitajska je proti tej italijanski zahtevi in je možno, da ne podpiše mirovne pogodbe, ako se Italiji ugodi.

Vrhovni svet noče stikov z Belo Kunom.

LDU St. Germain, 13. julija (DunkU). Vrhovni svet je včeraj sklenil, da pošlje Beli Kunu na njegovo poročilo brzojavko te-le bistvene vsebine: Ker oblasti sovjetske vlade še nadalje ne ustrezajo določbam mirovne pogodbe, ni aliiranim in asociiranim vladam možno stopiti z njo v stike.

Francija zadovoljna z nemško ratifikacijo.

LDU Lyon, 12. julija. (DunkU - Brezžično.) Ministrski predsednik Clemenceau je poslal predsedniku nemške delegacije pismo, kjer je izjavil, da smatra ratifikacijo mirovne pogodbe za veljavno in zadostno.

Razna poročila.

Ali je mogoča ofenziva proti Mažarom?

LDU Dunaj, 14. julija. (ČTU.) »Wiener Sonn- und Montagszeitung« poroča iz Budimpešte: Rumunska uradna poročila ugotavljajo, da razpolaga Rumunija za morebitno ofenzivo samo z 70.000 možmi. Njena oprema ni posebno dobra, razen tega pa se mora zdaj mnogo moštva pošiljati na poljedelske dopuste. Čehoslovaki začasno niti vojaško, niti moralčno nimajo moči postaviti pomembno armado proti

Mažarski, Jugoslovani pa se niso ganili niti v aprilu, ko sta Rumunska in čehoslovaška mogli brez rizika začeti ofenzivo. To dokazuje, da Jugoslovani tudi sedaj niso pripravljeni na pohod. Kar se tiče čet Karolyijeve vlade, ne imponirajo niti po številu, niti po opremi, ker štejejo sploh več častnikov nego moštva. Ententa po naših informacijah ne namerava in ne bo vojaško nastopila, ker ji po variaciji znane Bismarckovega izreka cela Mažarska ni vredna ententnega vojaka.

Iz Poljske.

LDU. Movavska Ostrova, 14. julija. (ČTU.) Poljska brz. agentura javlja, da je Gratzki včeraj dospel v Varšavo, da v imenu poljske delegacije predloži poljskemu parlamentu mirovno pogodbo v ratifikacijo. Paderewski in Dowski sta med tem ostala v Parizu, ker vprašanje Vzhodne Galicije še ni rešeno.

LDU. Movavska Ostrova, 14. julija. (ČTU.) Poljski listi poročajo, da je knez Evstahij Sapiecha odpotoval v London, ker je bil imenovan za tamošnjega poljskega poslanika.

LDU. Movavska Ostrova, 14. julija. (ČTU.) »Dzennik Krakovski« poroča, da bo poljski parlament zboroval ves mesec julij. V včerajšnji seji poljskega parlamenta so razpravljali o novo odkritem premogovniku pri Vlezlaeku v dobržinskem revirju in sklenili proglasiti premogovnik kot državno lastnino.

Zborovanje češkega krščanskega učiteljstva.

LDU Praga, 14. julija. (ČTU.) Včeraj je bilo v reprezentacijski hiši ustanovno zborovanje zveze čehoslovaškega krščanskega učiteljstva. Zborovanja se je udeležilo 400 učiteljev in profesorjev. Poročalo se je o načelih vzgoje. Govoril je tudi delegat katoliške misije Fletzer, ki je tolmačil pozdrav angleških katoliških žen.

Propaganda delavskih svetov.

LDU Dunaj, 13. julija. (DKU.) »Arbeiter Zeitung« priobčuje poziv državnega izvršilnega odseka nemškoavstrijskih delavskih svetov, kjer pozivlja proletariat, da priredi dne 20. t. m. po vsi Nemški Avstriji ljudska zborovanja in izprevede v obliki kakor pri zadnjih majskih slovesnostih.

Mednarodni boljševiški kongres.

LDU Dunaj, 14. julija. (ČTU.) »Wiener Mittagszeitung« javlja: Po pariških poročilih se ima v prihodnjih dneh otvoriti mednarodni boljševiški kongres v Stockholmu, ki se ga pa utajuje. Pričuje se, da baje boljševiške zastopnike iz vseh dežel in tudi Ljenu sam da se ima udeležiti kongresa inkognito.

Proti boljševikom.

LDU. Moravska Ostrova, 14. julija. (ČTU.) »Nova reforma« prinaša poročilo »Gazete Polske«: Odnosaji med Petljuro in Ukrajinci v vzhodni Galiciji so prekinjeni. Meje so od 29. junija zaprte. V Ukrajini se je sestavil nov kabinet Makarenko. Petljura je svojo moč utrdil in nadaljuje boj proti boljševikom. Galicijsko-ukrajinske čete pa vzdržujejo svoje zveze s sovjetskimi četami.

Prosta trgovina z Nemčijo.

LDU Washington, 12. julija. (DunkU). Poroča se, da se trgovanje z Nemčijo nemudoma dovoli. Dne 17. julija odpadejo tudi omejitve glede volzarine.

LDU Pariz, 13. julija. (DunkU). Reuter poroča: Kakor se uradno razglša, bo trgovska cenzura proti Nemčiji odpravljena zaeno z blokado.

Holandska bo izročila Viljema.

LDU Berlin, 14. julija. (ČTU.) »Deutsche Allgemeine Zeitung« poroča iz Holandske, da je po izvenuradnih pogajanjih z entento holandska vlada privolila, izročiti cesarja Viljema. Akt izročitve se ima izvršiti v Haagu.

Železniška nesreča.

LDU Bruselj, 13. julija. (ČTU.) Vsled napačne postavitve menjalnika je včeraj pri Letsgenu skočil vlak iz tira. Trije vagoni so bili razbiti. Petdeset vojakov je mrtvih, 24 težko ranjenih.

Politične novice.

+ Resno vprašanje. Zakonski predlog o vseučilišču v Ljubljani je bil sicer soglasno sprejet, toda bilo je jedva dovoljno število navzočih poslancev. Po svoji nenavzočnosti so se odlikovali člani J. D. S. Vprašamo: S čim opravičujejo odsotni poslanci J. D. S. zanemarjanje svoje dolžnosti pri najvažnejšem našem kulturnem vprašanju?

+ Malo odgovora. »Slov. Narod« poudarja, kako ima baje dr. Korošec kot Protičev namestnik »vezane« roke za čas, ko je Protič v Parizu. Mi bi skromno vprašali z isto pravico: Ali je mogoče vzel Protič Kramerja — seboj, ker se je bal, da mu ne napravi tla doma kake neumnosti? Ribnikarjanstvo še dolgo ne bo le našemu Korošču!

+ **Patriotizem »Slovenskega Naroda«.** Sobotni »Slov. Narod« se zaletava v nas, češ, da »Slovenec« ne pozna »našega« kralja, ampak samo srbskega, ker je prinesel v četrtek, dne 10. t. m. vest uradnega Ljubljanskega dopisnega urada, v čestitki angleškega kralja »srbskemu« kralju. Odgovornost za vest prepustimo dopisnemu uradu, pripominjamo pa, da je glavno glasilo JDS »Demokratija« v Belgradu prineslo isto vest belgrajskega predsednika z istim besedilom, v katerem se ne omenja »naša«, ampak »srbski« kralj.

+ **»Notranji sovražniki države.«** »Glas Naroda«, glasilo demokratske stranke v Sarajevu, razpravlja o federaciji piše: »Vnaprej je treba konstatirati, da mi smatramo za notranjega sovražnika vsakogar, ki zahteva federalistično ureditev naše države na plemenski podlagi, istotako kakor onega, ki daje konstituenti pravico definitivne ureditve državne oblike.« — Zopet demokratska grožnja z vislicami!

+ **Črnogorski separatisti za Jugoslavijo.** Črnogorski publicisti Košič, ki stojijo na čelu črnogorskih emigrantov v Švici in ki je tekom cele vojske napadal srbsko vladu, piše sedaj v »N. Schweiz. Zeitung«, da je nastal v skupini vernih pristašev Nikite preobrat ter pravi, da je Črnogorci za združenje z Jugoslavijo na demokratični podlagi.

+ **Češki Kerenskij.** Z novo češko vlado niso zadovoljne niti stranke, ki so vanjo poslane svoje zastopnike. To je čuti iz češkega časopisa ter celo iz izjave, ki jo je v debati o vladni izjavi 10. t. m. podal zastopnik čeških socialistov (ki niso socialni demokrati) posl. Slaviček. Katoliški »Čech« piše o novi vladi, da ne bo dolgo obstala, ker celo onim strankam ni simpatična, ki so šle v koalicijo. »To je era Kerenskijev, ki se pričena na Češkem, in bolj od strank, ki so izven vlade, ko od vlade same bo odvisno, da eri Kerenskijev pri nas ne bo sledila era Lenin in Trockijev.«

+ **Češka socialistična vlada o vojaštvu.** V seji češkoslovaške narodne skupščine je novi predsednik vlade socialni demokrat Tusar podal programatično izjavo, v kateri se peča tudi z vojaštvom in vojno silo. Dejal je, da razmere na Slovaškem še niso urejene, vsled česar se morajo Čehi vedno bati napada od strani Mažarov. »Zato se hočemo in se bomo zanašali le na svojo lastno pripravljeno ter organizirano brambeno silo in moč, da bomo mogli nastopiti kadarkoli bo potreba, če treba tudi z oboroženo silo v obrambo svoje svobode proti komurkoli. Narod, ki je bil vsled militarizma toliko časa suženj, se s tem ne oprijemlje vojaškega sistema; organizacija naše brambene sile bo odgovarjala načelom demokracije. V zvezi z dogodki v Slovaški je bilo potrebno, omejiti nekatere državljanske svoboščine (s prekim sodom). Te odredbe so prehodne in se bodo odpravile, kakor hitro bo dano jamstvo, da Slovaška ni več ogrožena. — Demokratizacija armade sicer, toda o razoroženju ni govora, ker razmere tega ne dopuščajo.

+ **Čehi in entente.** Dne 10. t. m. je bivši češki finančni minister dr. Rašin kritiziral vladno izjavo glede zunanje politike, češ, da izjava lahko dopušča dvom o češki zvestobi do entente. Nato je min. predsednik Tusar, ki je socialist, odgovoril: »Da bo jasno doma in zunaj, izjavljam z vsem poudarkom, da vlada hodi po poti, po kateri smo dosegli svojo narodno samostojnost. Te poti se hočemo tudi držati in jo še utrditi. Naša zvestoba ne sme v skupščini biti predmet dvomov, če nočemo s tem škodovati življenjskim interesom republike!«

+ **Nemška vlada dela boljševiško propagando.** »Morning Post« priobčuje ukaz pruskega vojnega ministrstva na vojaška poveljstva, s katerim naroča vojno ministrstvo v sporazumu z nemškim zunanjim ministrstvom, da zberejo vojaške, ki znajo francosko in angleško, posebno take, ki so že živeli v Franciji in Angliji, da jih bodo poslali tja v svrhu boljševiške propagande. — Doma pa se Nemčija seveda brani boljševizma.

+ **Pichonova izjava o reških dogodkih.** Italijanski listi poročajo iz Pariza: Ker je nameraval poslanec Lacaze la Plange interpelirati ministra zunanjih zadev glede zadnjih reških dogodkov, mu je minister Pichon poslal pismeni odgovor, v katerem pravi med drugim: Ker je smatral Clemenceau, da obžalovanj vredni reški dogodki ne zadevajo samo Francijo in Italijo, nego da zanimajo mednarodno politiko, se je čutil dolžnega, da predloži to vprašanje vrhovnemu svetu zavezniških in asociiranih vlad. V vrhovnem svetu je bilo soglasno sklenjeno, naj komisija četverih članov, namreč po en zastopnik Zedinjenih držav, Angleške, Francoske in Italije, preišče te dogodke, ki so še popolnoma neznani in ki so, kakor kaže, zahtevali žrtev le med francoskimi četami. Komisija bo morala poiskati pogoje, pod katerimi so se vršili ti dogodki in ugotoviti odgovornosti združene s to zadevo ter predlagati najbolj primerne odredbe, ki bi znale zaijamčiti za bodočo

nost varnost in mir na Reki. Komisija mora izvesti svojo nalogo čim prej v skupnem interesu zavezniških držav. Francoska vlada, ki je vedno globoko želela, naj se zavezniško razmerje med Francijo in Italijo, ki je združevalo ta dva naroda tekom vojne, še nadalje vzdrži, ima dolžnost, da odstrani vsak razlog kakakega spora med njima. Vlada je gotova, da ni ničesar storila, kar bi moglo povzročiti v italijanskem javnem mnenju drugačna čustva proti Franciji, kakršna so ona, ki jih izraža soglasno francosko javno mnenje napram Italiji.

Najnovejše.

FRANCOSKI NARODNI PRAZNIK.

(Izvirno poročilo »Slovenca«.)

m Zagreb, 14. julija. Danes se je tukaj proslavil francoski narodni praznik. Ob 9. uri dopoldne se je zbrala na Jelačićevem trgu tukajšnja francoska posadka, pešci, konjenica, Anamiti z godbo. Pri svečanosti je bil podeljen francoski veliki vojni križ našemu mornarskemu poveljniku Mažuraniću, ki se je kot znano odlikoval v bojih proti boljševikom pred Budimpešto ter otel naše monitorje. Na to se je vršilo odlikovanje podčastnikov, nakar so zbrane čete difilirale pred odlikovanci. Slovesnosti so se udeležili ban, poveljnik savske divizije, nadškof dr. Bauer ter številni zastopniki vojaških in civilnih oblasti.

USTAVLJEN LIST.

(Izvirno poročilo »Slovenca«.)

m Zagreb, 14. julija. Ustavljen je list »Dom in škola«, ki ga je pričela izdajati knjižarna Stjepana Radića. List je s svojim pisanjem ogroževal javni red in državne interese.

TRGOVINSKI DOGOVOR MED ITALIJO IN JUGOSLAVIJO.

LDU Belgrad, 13. julija. Z Italijo je uveljavljeno ponovno dogovorno stanje. Naši trgovinski odnosi napram Italiji so postalni sedaj na staro podlago, kakor so bili pred našo vojno z Avstro-Ogrsko. To dogovorno stanje velja sedaj za vse naše kraljestvo in ne samo za meje Srbije.

NEMIRI V ITALIJI.

LDU Milan, 14. julija. (DunKU) Časniki javljajo iz Neapolja, da je bilo v soboto v Luceri ob izgredu zaradi draginje pri spopadu med stavkajočimi in redarstvom šest ljudi usmrčenih in 27 ranjenih. Proglasili so obredno stanje.

JAPONSKA PROTI ITALIJI.

LDU ST. GERMAIN, 14. jul. (DunKU) Po listu »Chicago Tribune« so italijanske zahteve po avstrijskih pravicah na Kitajskem razburile japonsko delegacijo. Italija in Japonska sta doslej postopali vedno skupno. Japonska se hoče upreti vsaki nameri Italije, da bi se ustanovila na Kitajskem, in obeta podpirati francoske zahteve po ozemlju Džibutija. Domneva se, da so italijanske aspiracije po azijskem in afriškanskem ozemlju le pretveza, da bi Italija okrepila svoje stališče v jadranskem vprašanju.

BOLGARIJA IN RUMUNIJA.

LDU Bukarešta, 12. julija. (ČTU.) Rumunski tiskovni urad poroča: Na zborovanju bolgarske socialistične stranke, ki je bilo pred nekaterimi dnevi v Sofiji in h kateremu so prišli tudi ministri, se je opozarjalo na nevarnost, ki bi jo mogla povzročiti razdelitev Macedonije med Grško in Srbijo; govorilo se je ostro zoper bivšega carja Ferdinanda in razpravljala se je možnost približanja Bolgarije in Rumunije.

Ljubljanske novice.

lj Repriza »Deborah« na »Ljudskem odru«. Na splošno željo in zahtevo slavne občinstva se štiridejanska narodna igra »Deborah«, v kateri sodeluje iz prijaznosti naša člana in odlična umetnica gospa Zofija Borštnik-Zvonarjeva v naslovni vlogi, ponovi v sredo 16. julija ob 8. uri zvečer v »Ljudskem domu«. Igra vsebuje mnogo lepih prizorov in je vseskozi pod večšo roko dobro naštudirana, tako, da nam bo ta večer nudil res umetniški užitek. Opozarjamo slavno občinstvo še enkrat na ta večer, ker je to nepreklicno zadnja predstava Ljudskega odra v tej sezoni. Obenem pa prosimo vse, naj ne dohajajo v dvorano prepozno in med dejanji, ker s tem predstavo le motijo. Vstopnice se dobe v predprodaji od danes dalje v prodajalni Katoliškega tiskovnega društva (prej H. Ničman) v Kopitarjevi ulici. — Cene prostorom so znižane.

lj Iz umetnostne razstave so bila do zdaj prodana sledeča dela: F. Ančik: »Mostiček«, L. Dolinar: »Idila«, portret gđe. R. T.: »Glas«, B. Jakac: »Mračen dan«, »Risba«, F. Kralj: »Martin Krpanec«, »Ob žetvi«, V. Pilon: »Jutro«, »Ivje«, »Poslednji sneg«, »Struga Ljubljance«, »Jutro pred sejmom«, »Južno vreme«, »Ljubljanski polje«, »V mraku«, F. Zupan: »Kraška hiša«, »Cerkva na Krasu«, »Breskva«: izmed starejših umetnin pa: »Ba-

ročna soha« in »Ikon«. Razstava ostane odprta do 20. julija.

lj **Družabni klub.** Danes točno ob osmih zvečer kegljanje v Rokodelskem domu. Ako bo udeležba dovoljna, se bodo vršili znanprej ti večeri vsak torek, drugače bo odsek začasno moral svoje delovanje prekiniti.

lj Na c. kr. drž. višji realki v Ljubljani so napravili od 7. do 10. t. m. zrelostni izpit sledeči: Agnola Anton (z odliko), Detela Leo, Dovič Josip, Freyer Rihard, Fajdiga Vlado (z odliko), Gregorič Rudolf, Gabrijan Dušan, Hartman Gvido, Hribar Mirče, Heinricher Janko, Hribnik Engelbert, Knez Tomo (z odliko), Koželj Venčeslav (z odliko), Lilleg Milan, Luznik Zoran (z odliko), Melihar Stane, Milavec Egid, Oset Šimen, Papež Oton, Planinšek Stanko (z odliko), Poženel Janko, Rainer Franc, Rebek Baldomir, Skala Karol, Skrbinšek Vlado, Skubic Karlo, Strekelj Zvonimir (z odliko), Tancig Viljem, Tonja Ivan, Trnkoczy Sipo, Turk Stano, Urbančič Valentin.

lj **Matura na SHS I. državni gimnaziji** je trajala od 7. do 14. julija. Naredili so jo iz B-oddela bivši vojak, ki so bili prvi na vrsti: Bizjak Ivan (z odliko), Drnovšek Lavoslav (z odliko), Florjančič Milan, Grebenc Anton, Grimšič Karel, Kalan Pavel (z odliko), Klinar Peter (z odliko), Marčič Viktor, Kolarič Rudolf (z odliko), Kovač Josip, Kravanja Viktor (z odliko), Langerholz Fran, Ločnikar Adolf (z odliko), Mantuani Josip, Milohnoja Teobald, Nardin Josip, Pelc Vekoslav, Petrovič Anton, Prebil Fran (z odliko), Rajšp Ivan, Stor Anton (z odliko), Vreček Fran, Zaletel Josip in privatist Ponebšek Božidar. Iz A-oddela: Bassin Rajner, Ceglar Ivan, Cerar Peter, Čermak Fran, Černič Janez (z odliko), Erjavec Ernest (z odliko), Inglič Fran, Kanc Maksimilijan, Kodrič Fran (z odliko), Konjar Stanislav, Korenini Josip, Kramaršič Vinko (z odliko), Kraut Vladimir, Kremžar Maksimilijan, Markošek Emil (z odliko), Marušič Fran (z odliko), Pacheiner Fran (z odliko), Pate Rudolf (z odliko), Popovič Janko, Ravnik Anton, Rozman Konrad, Stanonik Aleš, Steindl Viljem (z odliko), Trček Viktor, privatist Jug Oskar (z odliko), privatistinja Globočnik Franciška (z odliko), Kolar Marija (z odliko), Konvalinka Ana (z odliko), Konvalinka Ludovika (z odliko), Pirc Veronika (z odliko), Pirc Zvezdana, Vittori Jospina, izredni učenki Debelak Jospina (z odl.) in Ilesič Vanda.

lj **Odborova seja »Slovenske zveze«** v četrtek popoldne ob 2. uri v društvenem lokal. Pričakujemo tudi zunanjih odborikov. Dnevni red važen.

lj **I. splošno društvo jugoslovanskih vpokojencev** v Ljubljani pozivlja svoje člane, kateri imajo še dobiti od državne železnice zamudno pokojnino, naj to naznanijo načelniku v treh dneh v svrhu seznama za nakazilo. — Načelnik.

Dnevne novice.

— **Nevarno je zbolel g. častni kanonik in dekan Anton Šlander** v Starem trgu pri Slov. gradu. Gg. duhovnim so-bratom se priporoča v memento.

— **Prošnja.** Pri velikem požaru, ki je prejšnji teden v Zagradcu tolikim družinam uničil vso premičnino, ki so jo imele, celo prepotrebno obleko in domačo živino, so bili uničeni nekaterim šiviljam tudi šivalni stroji. Zgoreli so popolnoma; le skrivljeni železni ostanki pričajo, kaj so te revice v ognju izgubile. Edino orodje, s katerim so si pošteno služile svoj kruhek, jim je po požaru izgubljeno. Brez hiše, brez lastne strehe, brez živila in obleke in brez šivalnega stroja, kateremu je veljalo polovico njih srca. Obračamo se do usmiljenih src. Morda se dobe med njimi tudi tako blaga in velikodušna, ki bi hotela revicam kak šivalni stroj preskrbeti? Prepričani smo, da se dobe. Za informacije naj se taka srca obračajo na J. S. pri uredništvu »Slovenca« v Ljubljani.

— **Naši interniranci v Nemški Avstriji.** Kakor se čuje, so se Nemci iz Rožeka in okolice, ki so bili internirani v zameno za slovenske internirance, že vrnili domov, dasi naši ljudje še niso izpušteni. V Gmündu so še internirani: 1. Ferjančič Viktor, trgovec iz Celovca; 2. Gabrijel Miha, mizar in gostilničar v Št. Janžu; 3. Pasarič Martin, trgovec, Bistrica v Rožu; 4. Paul Janko, posestnikov sin iz Rožeka; 5. dr. Pirnat Ferdinand, odv. konc. iz Celovca; 6. Jenko Josip, trgovec iz Borovelj; 7. dr. Rožič, filozof iz Celovca; 8. Schaller Janko, pos. sin iz Logaveš; 9. Schleicher Mih., posest. sin in gostilničar iz Logaveš; 10. Tauer Konrad, železn. delavec iz Sinčevasi; 11. Vošpernik Matija, posestnik, delavec, Vernberg; 12. Zenz Miha, mizar iz Št. Jakoba v Rožu. — Kakor poročajo, se jim godi najslabše. Ne trpe samo pomanjkanja hrane, prenašati morajo tudi vsakovrstna nasilstva in surovosti nemških stražnikov. Poslali so deželni vladi za Slovenijo prošnjo, naj jih že končno reši, ker bi morali sicer misliti, da se nemška vlada bolj briga za svoje ljudi kot pa naša.

— **Dekliški shod na Trški gori.** Dne 5. avgusta t. l. se bo vršil na Trški gori

shod vseh dekliških Mar. družb novomeške dekanije. Po končani pobožnosti v cerkvi bo zunaj velik dekliški tabor. Vse tozadevne prijave naj se pošiljajo na župni urad St. Peter pri Novem mestu.

— **Kamniška podružnica »Slovenske zveze«** priredi v sredo, dne 16. julija izlet v Kamniško Bistrico. Zbirališče ob 8. uri dopoldne pri »Korlunu« v Stranjah. V soboto, dne 19. julija pa obiščemo Zgornji Tuhinj. Odhod ob 13. uri od »Kamniškega doma« v Kamniku. Za vozove bo preskrbljeno.

— **Prošnja begunskega sosveta v Ljubljani.** Srednje šole so končale svoje šolsko leto, tudi na visokih šolah se sklepajo predavanja. Dijaki in vseučilišni begunci se povrnejo nekateri na svoje domove v okupirano ozemlje, drugi odidejo k svojem beguncem v jugoslovanskih, morda tudi drugih deželah, mnogo izmed njih pa bo brez doma in strehe iskalo kake službe za počitnice ali pa zatočišča pri dobrih in usmiljenih ljudeh. Tem je treba nujno pomagati in jim preskrbeti zavetišča za počitnice. — Prosimo premožne slovenske rojake in družine zlasti na deželi, katerim je bila usoda med vojsko milejša kot siromakom beguncem, da sprejmejo pod svojo gostoljubno streho v hrano in stanovanje te begunce-dijake, morda proti temu, da jim nadzirajo ali počutujejo deco ali opravljajo kako lažje duševno delo, za katero so sposobni ter nam naznanijo čimprej svoje natančne naslove. Svoje naslove naj nam pošljejo tudi dijaki in vseučilišni begunci, ki so brez strehe in preskrbe med počitnicami. — Begunski sosvet v Ljubljani, Pražakova ulica 3/l.

— **Toča.** Občino Šmarjeta pri Novem mestu, zlasti pa vasi Radula in Zalog je 10. t. m. zadel strašen udarec po toči, ki se je okoli 15. ure vsula po njivah in vinogradih. Ječmen je uničen popolnoma, rž, koruza, proso in fižol deloma, vinogradi so ponekod popolnoma, drugod deloma razbiti, isto je s sadjem in sočivjem. Merodajne oblasti naprošamo, da nam pomagajo, zlasti naj ukredujejo, da se upošteva ta udarec pri odmeri osebne dohodnine za prihodnje leto.

— **Konjice.** V soboto, 12. t. m. okolo pol 1. popoldne je prihrumela nad vitanjsko, straniško in zrečko kotlino strašna nevihta. Z gor Javorja, Stenice, Male in Bukove gore je privre la voda v strašni množini, podirala mostove, trgala jezove in ceste, uničevala, poplavljala in zasipavala polja in travnike; povrh pa je še toča bila, da je bilo polje deloma popeljeno kakor bi sneg zapadel. Škoda je ogromna, pomoč nujno potrebna, zlasti ker je ubogo ljudstvo že komaj čakalo prve žetve, ki je deloma uničena. Občine in glavarstva naj storijo svojo dolžnost, škodo takoj precejeno, da se vsaj davki odpišejo, ter naj pomagajo kolikor mo-goče.

— **Ig, dne 12. julija 1919.** Šoli na Igu in v Iški vasi sta dne 6. julija 1919 priredili v »Našem domu« predstavo v prid vojnih invalidov z dvema primernima deklamacijama, kateri sta se prav dobro prednašali. Igra »Robinzon«, izvajana po otrocih izanske šole je prav lepo uspela; istotako tudi igra »Palček«, katero je predstavljala šolska mladina iz Iške vasi. K sklepu so otroci še zapeli »Hej Slovani« in »Lepa naša domovina«. Navzočim staršem se je vsa predstava zelo dopadla. Zeleti bi le bilo več zanimanja za take prireditve, zato je bil pa tudi gmetni uspeh te predstave le majhen. Vstopnine se je dobilo 107 kron. Ker smo pa morali dati 53 K 50 v vodstvu »Našega doma« za uporabo dvorane, je zamagala Ižanska šola le 34 K in Iškovrska šola le 17 K odposlati za invalide. — R. Cigler, nadučitelj.

— **Deželna zadruga dimnikarjev v Sloveniji** ima svoj občni zbor dne 20. t. m. ob 2. uri popoldne v hotelu »Ilirija« v Ljubljani, Kolodvorska ulica. Gg. tovariši iz cele in zasedene Kranjske se vabijo na mnogoštevilno udeležbo.

— **Ljubno na Gorenjskem.** V zadnji »Domovini« zahteva nekdo jasnosti glede planin Medvode in Rob, piše neresnico, zavija ter skuša po tej stari metodi spraviti našo Kmečko zvezo v slabo luč. — Evo torej pojasnila! Živinorejci občin Kovor in Ljubno so skozi stoletja dajali svojo živino na planino Dolga njiva, davno preden je isto kupil baron Born, ker druge pašnje in planine ti občini sploh nimata ne. Da ne pridejo na planino garjevi konji, da se ista ne prenapolni in da je tukaj red in nadzorstvo — je menda popolnoma pravilno, da so jo vzeli upravičeni živinorejci teh občin tudi v zakup, ne da bi bil pri tem zakupu gosp. dež. predsednik kaj posredoval. — Z drugimi planinami, tako tudi Medvode in Rob to nima prav nič opraviti. Za ta zakup pogajali so se že pred in med vojno, ko še ni bilo nobene agrarne reforme na vidiku. — Tudi te planine ni vzel v zakup g. Cvenkelj, kakor trdi to dopisnik — in nima on od tega niti vinarja dohodkov, pač pa veliko stroškov, ker se že dolgo vrsto let požitvalno bori za povzdigo živinoreje in pašništva na Gorenjskem sploh. — Tudi ni on v sorodu z gosp. dež. predsednikom, še manj pa je »znani šušterčijanec«, ampak, kar vam je pač dobro znano, gg. demokratje, dolgoletni osebni prijatelj pokojnega dr. Kreka in eden prvih mož, ki se je v tež-

kih, usodepolnih časih boril za Krekove ideje. Informirajte se torej bolje, preden pišete o sorodstvu z gosp. dr. Brejem, o »znanih šušterčijancih« in planinah, katere so za Vas previsoke in ki jih ne poznate prav nič, ker menda še nikoli niste bili tam — drugače bi ne pisali tako nespametno ali zlobno. S podtikanjem in zavijanjem tudi ne boste dosegli ničesar pri naših Gorenjcih. — Uvideli boste kmalu tudi sami, da v resnem delu ni potreba prav nobenih limanic za naše kmete, kajti vsak trezno misleč mož danes dobro ve, da je njegovo mesto, njegova moč tam, kjer je organizirana ogromna večina kmetov — edino-le v »Kmečki zvezi«.

— **SHS birokratizem.** Naročnik našega lista, bivajoč še v Nemški Avstriji, nam sporoča sledeče: Ker sem bil leta 1915. potrjen za črnovojniško službovanje in mi je bilo vrh tega stanovanje odpovedano, ne da bi bilo mogoče dobiti drugo primerno stanovanje, sem bil primoran soprogo z otrokoma poslati v Gradec, da tamkaj najde za časa mojega vojaškega službovanja nekaj opore pri sorodnikih. Po odpuštnju vojaške službe sem tudi sam moral ostati v Gradcu, ker takrat (in tudi še danes) ni bilo mogoče ustvariti pogojev za preselitev v domačijo. Rodbinske zadeve in osobito tudi preskrba rodbine s potrebnim popolnilom živila me je pa že večkrat primorala potovati v Jugoslavijo, osobito v Ljubljano. V ta namen sem koncem meseca prosinca izprosil pri policijskem ravnanstvu v Ljubljani potni list za 30 dni. Po preteku veljavnosti pa se mi je njegovo podaljšanje odklonilo, če se ne motim, glede na moje tačasno bivanje izven Jugoslavije. Na to mi je izdalo policijsko ravnanstvo v Gradcu 3 mesece (do 8. julija) veljaven potni list, katerega je dne 4. maja vidiralo vojaško postajno poveljstvo v Mariboru, dne 9. maja pa s predpisanim potnim dovoljenjem spopolnilo policijsko ravnanstvo v Ljubljani in istega dne vidiralo poveljstvo dravske divizije (podpis g. majorja Andrejka). Po preteku veljavnosti označenega potnega dovoljenja sem v zmislu spremenjenih predmetnih predpisov izposloval novo, do 21. julija t. l. veljavno potno dovoljenje. — **Predstavnštva kraljevstva SHS v Beču.** Dne 2. julija je na mojem povratku iz Maribora vojna policijska postojanka v Špilju vidirala ta potni list, katerega mi je policijsko ravnanstvo v Gradcu dne 5. julija podaljšalo za tri mesece in katerega je tem povodom znova vidiralo vojaško postajno poveljstvo v Mariboru. Torej so vsa navedena jugoslovanska vojaška in civilna službena mesta — »stavši poveljstvo dravske divizije — brez izjeme priznale veljavnost mojega označenega potnega lista. Povodom omenjenega podaljšanja potnega lista sem zaposlil dne 10. t. m. pri dravski divizijski komandi za zopetno vidiranje. V službeni odsotnosti gospoda načelnika operacijskega oddelka poslujoč gospod nadporočnik je pa v moje, v oglede navedenim, veljavnost potnega lista soglasno priznavajočim uradnim spisom povsem opravičeno začudenje, odklonil vidiranje ter mi izročil lastnoročno podpisani listek te-le vsebine: »Dovoljenje Deželne vlade Ljubljana potom policije Ljubljana. Imenovani mora — ker SHS. državljan — imeti SHS. potni list in ne v imenu Deutsch-Oesterreich. Vidirano! Ljubljana, dne 10. jul. 1919.« Imenik potnega lista, ki je nameraval dne 11. julija zjutraj zopet odpotovati, je bil s tem — po njegovem dobrovernem prepričanju nepotrebno — primoran, potom policijskega ravnanstva zaprositi Deželno vladu za odločitev o veljavnosti ali neveljavnosti potnega lista. Naj se glasi odločba v kateremkoli zmislu, moram v vsakem slučaju trpeti nepotrebne občutne stroške daljšega tukajšnjega bivanja, v slučaju neugodne odločitve pa povrh še stroške novega potnega lista in osobito njegovega vidiranja po nemško-avstrijskem konzulatu.

— **Razpis služb.** Na gluho-nemnici je s prihodnjim šolskim letom namestiti dva učitelja, ki naj se izobrazita za pouk in vzgojo gluho-neme dece. Pogoji za namestitve so: 1.) Obe predpisani preizkušnji za ljudskošolsko učitelstvo (zrelostna preizkušnja in preizkušnja o učni usposobljenosti); 2.) najmanj štiriletna zadovoljiva praksa na ljudski šoli in ne starost nad trideset let; 3.) krepka telesna konstitucija, zlasti zdrava sopolja in zdravi zobje. Prošnjam, ki naj se vložijo pri poverjeništvu za socialno skrbstvo do 1. avgusta 1919 je priložiti dotična dokazila in pa izpričevalo uradnega zdravnika, da je podan tudi tretji pogoj. Plača je do stalne namestitve ista kakor za učitelje ljudskih šol, poleg te pa letna nagrada 480 K. Po prebiti strokovni preizkušnji imata nameščenca pravico do stalne namestitve s plačo kakor za učitelje na meščanskih šolah. Priprava za strokovno preizkušnjo znaša najmanj 15 mesecev. — Pri »Jugoslovanskem generalnem komisiariatu za promet in turizmo za Slovenijo« v Ljubljani, ki se na novo ustanavlja, je razpisano eno ali tudi dve pogodbeni službeni mesti začasnih tajnikov generalnega komisiariata z mesečno plačo 1200 K in 1000 K.

Prosilci morajo poleg primerne splošne izobrazbe dokazati obsežno strokovno usposobljenost glede prometa tujcev in turističar; v ta namen naj prošnjam prilože izrčen curriculum vitae in morebitne reference. Zaradi važnosti generalnega komisiariata se bodo vpoštevali samo prvovrstni prosilci. Primerno opremljene in kolkovane prošnje je predložiti do vstetega dne 16. julija 1919 pri poverjeništvu za javna dela v Ljubljani.

Razne novice.

r **Uspeh stavke francoskih piparjev.** Iz Geneve se poroča: Francoski kadilci so uspešno stavkali proti podraženju tobaka. Vlada je kapitulirala ter proglasila zmernejše podraženje za 17—30 odstotkov.

r **Mednarodni denar.** »Le Matin« opozarja na dejstvo, da so biseri in dragulji postali mednarodna vrednota denarja od one dobe, ko imetje ni varno. Mnogo bogatih Rusov bi bilo že davno umrlo od lakote, ako bi ne bili imeli dragocenosti. Da so v dragih kamnih in biserih denarji dobro naloženi, je vidno iz tega, da je vrvca biserov, ki so stali leta 1824. 2500 frankov, danes vredna 250.000 frankov.

r **Portreti vojnih konj.** V Parizu imajo zdaj nenavadno razstavo, Massia Bibikova je razstavila portrete konj, na katerih so dobili vojsko vojskovodje ententnih armad ter konj, ki so se odlikovali po svojem pogumu in neustrašenosti. Tu vidite portret Arabke, konja belgijskega kralja, Jofrejevega konja Bena, Fochovega itd. Dalje najdete tu konja Tigra, na katerem je prijel general Pau leta 1914. v Milhuz. V drugi skupini je med drugimi portret topničarskega konja Guita. Guita, ki je edini ostal od cele baterije. Bil je dvakrat ranjen in enkrat zastrupljen s plini. Eno kroglo ima še danes v telesu, a kljub temu izvršuje službo. Čisti dobiček razstave je namenjen vojnim vdovam.

r **Novi tip orjaškega vodnega letala.** Vickers, angleška tvornica za letala v Wolney, se bavi zdaj s konstrukcijo orjaškega vodnega letala, čigar vsi deli so iz duraluminja. Kakor poroča strokovni list »Engineering«, bo nosilo rečeno letalo 50 ton z hitrostjo 100 milj na uro.

r **Angleži ne marajo na svojih tleh tujcev,** s katerimi so bili v sovražnosti. Iz Londona poročajo listom: Stalni odbor poslanske zbornice, ki je pretresal predlog zakona o tujcih, je sklenil s 14 glasovi proti 12 kljub vladnim ugovorom sprejeti novo klavzulo, da mora slednji prejšnji sovražni tujec, ki se sedaj nahaja na Angleškem, zapustiti angleško deželo, ako ne dobi v teku enega meseca po sprejetem predlogu od državnega tajnika za notranje reči dovoljenja za nadaljno bivanje na angleških tleh.

r **Rumuni odstavljajo nemške vseučiliške profesorje.** »Dacia« poroča iz Černovic: Nemškim vseučiliškim profesorjem so izročili odlok, v katerem se jim daje na znanje, da so od 1. septembra odslovljeni iz rumunske državne službe. Prof. Geitler in Frisch sta se odpeljala na Dunaj, da bi se v tej zadevi pogajala z vlado.

Vožnja na Orlovski tabor v Celju 27. t. m. Južna železnica je dovolila vsem udeležencem Orlovskega tabora v Celju, ki vstopijo na postajah Ljubljana, Zalog, Laze, Kresnice in Litija, polovično vožnjo, in sicer na ta način, da bo vožnji listek, ki ga dobi vsakdo do Celja, veljaven tudi za vožnjo nazaj. Posebnega vlaka južna železnica ni mogla dovoliti zaradi pomanjkanja strojev in vozov. Vsak, kdor reflektira na polovično vožnjo, si mora preskrbeti od svojega odseka izkaznico Orlovске Zveze, ki se glasi na ime. Orlovska zveza bo poslala posameznim odsekom izkaznice, ki naj jih odseki razdele med posamezne udeležence. Odseki naj pri tem izkaznice tudi izpolnijo. Vlak, s katerim se bomo odpeljali v Celje in za katerega imamo dovoljeno polovično vožnjo, odhaja iz Ljubljane ob 4 uri 43 minut zjutraj in pride v Celje nekaj po sedmi uri dopoldne. Nazaj se odpeljemo z vlakom, ki odhaja iz Celja po sedmi uri popoldne in pride v Ljubljano okrog 9 ure zvečer. Pripomnimo, da ne velja polovična vožnja samo za člane in članice odsekov, marveč tudi za njihove starše in druge udeležnike orlovskega tabora. Glede znižane vožnje za udeležence, ki vstopijo na progi Maribor—Celje bo Orlovska zveza napravila potrebne korake in jih o pravem času objavila v »Slovenec«.

Orlovski tabor v Celju 27. t. m. Načrt za tabor v Celju je v obrisu tako-le določen: Po dohodu vlakov iz Ljubljane in Maribora sprejem na kolodvoru. Po sprejemu obhod po mestu. Po obhodu sv. maša na prostem. Po sv. maši ljudski tabor, na katerem govori več govornikov. Po taboru izlet na Stari grad pri Celju, kjer je krasen

razgled na vso okolico. Telovadci se ne udeležijo izleta, ker imajo med tem časom skušnjo za telovadbo. Ob 11. kosilo. Po kosilu ogled mesta Celje in bližnje okolice. Ob 2. uri popoldne javna telovadba Orlov na vrtu ljudske šole v Gregorčičevi ulici, nato ljudska veselica in koncert godbe.

Katoliško izobraževalno društvo za Selo-Moste s sodelovanjem Ljubljanskega okrožja Orlov priredi ob vsakem vremenu dne 20. julija ob 15. uri (3. pop.) veliko vrtno veselico z javno telovadbo v prostorih g. Lojzeta Oražma na Selu. Spored: 1. Godba na lok. 2. Javna telovadba. 3. Srečolov. 4. Šaljiva pošta. 5. Prosta zabava. K obilni udeležbi vabi odbor.

Orel v D. M. v Poljn je v svoji seji dne 13. t. m. sklenil, da se udeleži korporativno prireditve v Celju. Tudi med drugim ljudstvom se kaže veliko zanimanje za to slavnost, zlasti med našimi vrlimi dekleti, ki se udeležijo slavnosti v narodni noši. — Odsek je nadalje sklenil, da v kratkem ustanovi tudi »Orlice«. Na zdar!

Vrhnjsko okrožje »Orlov«. Vsled prireditve v Celju, katere se polnoštevilno udeležimo, smo preložili javno telovadbo v Borovnici na 3. avgusta t. l. Spored bo zelo bogat. Nastopijo prvič domače »Orlice«, na kar sl. občinstvo že sedaj opozarjamo. — Bratske odseke prosimo, naj se v svojih prigrabih in pri morebitnih eventuelnih vprašanjih obračajo na okrožno načelstvo Verd pri Vrhniki! — Iskren na zdar!

Prosveta.

pr **Da je doberdelni koncert,** ki se je v soboto priredil na korist vojnim invalidom bil morda vendar preslabo obiskan, gotovo ni posebno lepo, razen tega tudi ne zato, ker je bil tudi koncert sam dovolj izdaten. Pred vsem je glasba iz kvarteta Čajkovskega taka, da nas veseli slišati jo ponovno. Kakor vsako obširnejše delo, tako ima tudi ta glasba mesta, ob katerih je poglobitev globočja, in mesta, ki so v primeru s temi šibkejša, kar je razumljivo in morda sploh ne more biti drugače. Nočem pa s tem reči, da so ta mesta slaba, kajti umetniška vrednost je na njih vendar le precej visoka. Mislim le, da je glede posebnosti dobrih mest nekako tako, kakor če na primer vzamete drevo, ki je že brez cvetja bilo vzbudilo našo pozornost in zanimanje. Igrali so kvartet z dobrim razumevanjem, razen par mest. Prvi stavek je bil predavan bolj jasno in precizno kakor zadnjič. Mogoče tudi, da je bil kvartet v celoti boljši, čeravno se mi zdi, da je bil »Andante« v dvorani »Narodnega doma« igran bolj občuteno kakor ta večer. Vendar pa ni izključeno, da tak vtis ustvarja prostor ali okrožje, v katerem je glasbena umetnina igra. Kazalo bi naštudirati več podobnih stvari; primeren uspeh bi prav gotovo ne izostal.

Petje gđ. Sadarjeve se je ta večer pokazalo v neprimerno boljši luči kakor tistikrat, ko je bila nastopila s pesmimi skladatelja Lajovica. Pela je ono, kar smo že imeli priliko slišati na produkcijah Glasbene Matice: dve rokopišni skladbi. Pavličeva »Ženjica« in »Uspavanka« sta si podobni v toliko, da se v obeh menjavajo izvirni odlomki in reminiscence na glasbo, ki se jo sliši precej pogosto in ki predstavlja muzikalno višino onih, ki v naši dobi iz dopadajenja nad glasbo tudi v kompoziciji. Bolj zanimivi sta skladbi v obliki, ki je z mnogimi ponovitvami v kompoziciji precej razširjena. Splošno sta pa skladbi postavljeni zelo muzikalno, le to hočem povedati, da imata deloma korenine v le povprečno dobri glashi. Kakor ti dve pesmi je gđ. Sadarjeva dobro zapela tudi molitev iz »Toske«. Romanca iz »Cavallerije rusticane« je glasbeno precej šibka in se po vsej pravici sliši po koncertih zelo malo. Matični zbor, ki je na koncertu nastopil kot zadnji, je zapel svoje »Srbske narodne pesmi«. Zdi se, da so te pesmi edino kar ima Matični zbor pripravljeno za vsako priliko. V imenovanem zboru so se nekateri presledki mestoma slabo intonirali, sicer pa so peli kakor po navadi, le nekoliko slabše. Gotovo bi bilo na mestu, če bi se »Glasbena Matica« potrudila zapeti tudi kako slovensko narodno; sicer bi pa tudi ne škodilo, če bi zapeli kako umetno. V tem oziru je zbor vsekakor nad vse reakcionaren, kar je spričo vaj matičnega zbora popolnoma nerazumljivo dejstvo.

Marij Kogoj.

pr **Književni honorari »Matice Hrvatske«.** Po odobrenju glavne skupštine »Matice Hrvatske« zaključio je društvo odbor povišicu Matičinih književnih honorara za 125 — 200 odstotkov, prema visini nakla. de. Novi su honorari osad: za originalna pjesnička djela 315 — 420 K, za origin. prozu 270 — do 360 K, za prevedena pjesnička djela 225 — 300 K, za prevedenu prozu 180 do 240 K po štampanom tabaku od 16 stranica, i to za 32 retka na stranici, širina 22 cicera. Drugi se formati preračunavaju prema toj veličini. Kako »Matica Hrvatska« znatno umnožava svoja izdanja, i naučna i beletristička, i originalna i pre-

vedena, bit će svakomu ozbiljnomu književnomu radniku sigurne prilike, da za svoj rad stekne i pristojnu nagradu.

Jugoslovanska knjigarna v Ljubljani

priporoča:

Turgenjev, »Stepni kralj Lear«. Martin Petrovič Harlov se pelje v svoji mali telegi preko poljane. Tako nam predstavi slavni Rus svojega glavnega junaka, kako sedi ves ogroten in plečat v svojem vozičku, na katerem ga popelje k usodi Shakespearskega »Kralja Lira«. Veliki, krepki in debeli Harlov je bil dober gospodar vendar kakor pravi pisatelj ni bil rad doma, ampak se je vozil neprestano v svoji čudoviti ekvipaži po svojem posestvu. Bil je sploh čudovit mož in ta šegavi velikan postane žrtev svojih lastnih hčera, ki ga pritirajo do blaznega izbruha obupa katerega posledice zaključujejo to lepo delo. Knjigi je dodana še Stepniakova zanimiva novelica »Hiša ob Volgi«. Snov je zajeta iz ruskih nihilističnih krogov in osvetljuje zelo dobro razmere carske Rusije. Cena broširani knjigi K 3.03 vezani K 5.50.

Dostojevskij, »Ponižani in razžaljeni«. Ta slavni roman enega največjih svetovnih pisateljev bo kmalu popolnoma razprodan. Ker je od istega pisatelja izšlo ravnokar grandiozno delo v Levstikovem prevodu »Besi« bi opozorili čitajoče občinstvo na dejstvo, da tvori zgoraj omenjeni roman nekako pripravo k čitanju Dostojevskega. »Ponižani in Razžaljeni« spadajo med lažja dela Dostojevskega in bodo brez dvoma splošno ugajali. Stane K 9.90.

Boleslav Prus, Glowacki, »Straža«. Tendencijska povest iz nemško-poljske meje. O knjigi piše prevajalec sam. »V povesti vidimo poljskega kmeta Polža, kako v potu svojega obraza obdeluje zemljo ter se bori zoper razne sovražnike: Kamenje, plevel, povodnji, požrešne vrabce, a najhujši sovražniki so nemški priseljenci, ki hočejo dobiti njegov svet, da si postavijo na griču — mlin na sapo. Dolgo se upira tej nemški nameri: dolgo upa, da si sam opomore in izboljša svoj bedni stan, toda vse zastoni! Nesreča za nesrečo ga zadeva, odkar so njegovi najbližji sosede Nemci. Čisto potr se že hoče vdati, da bi prodal svoj svet in se kam preselil; tu povzdigne njegova žena na smrt bolna vsled premnoga trpljenja, svoj glas ter ga svari, naj nikar ne proda svoje rodne zemlje. Umirajoča mu grozi: »Stoj Judež... Ti misliš prodati svojo zemljo? Poslušaj. — Če le prodaš, prekolne Bog Tebe in fanta... Ta led se vdere pod Teboj, če se ne odrečeš hudčevim mislim. Če prodaš zemljo, ne použijes najsvetejšega zakramenta, ker Ti zavežem grlo, ali pa se Ti razlije kri.« Ta grožnja pomaga: Kmet se ne uda, Nemci ne morejo nikamor naprej in odidejo od koder so prišli. Cena vezani knjigi K 8.80.

Aprovizacija.

a Sladkor za julij, ki se nakazuje trgovcem danes v ponedeljek 14. julija, se prodaja na odrezke št. 3 sladkornih izkaznic za junij. Na odrezek št. 2 se dobi tudi še naprej sladkor za junij, ako ga stranke še niso dobile. Ostala sladkorna izkaznica in odrezek št. 4 je še nadalje veljavna, ker se bo oddajalo nanje drugo blago. Kilogram sladkorja za junij stane 6 K 80 vin., za julij pa 7 K 60 vin.

Poslano.

Perikliejeva doba.

Nekdo, ki ne pozna razmer, piše v »Slov. Narodu« št. 150 proti temu, da se zidarski mojstri iz dežele selijo v mesto ter razklada, da bi morali v Ljubljani zidati palače le arhitekti in stavbeniki; jezi se dalje, da dež. vlada dopušča prenos koncesij v Ljubljano.

V pomirjenju mu povem, da je dež. vlada ravnala čisto zakonito in, da je edino ona kompetentna dajati koncesije za vse stavbene obrti; seveda je pogoj, da prosilec napravi izpit. Take koncesije niso omejene na kraje, treba je samo oblasti javiti vsakokratno spremembo bivališča dotičnega mojstra. Za družbo pa se izdajajo v slučaju krajevne potrebe v sporazumu s trg. in obrt. zbornico in občino omejene koncesije, katere ima bržkone g. pisec v mislih.

Kako, da naj se v Ljubljani zida, zavisi od mestnega stavb. urada, ki presoja načrte, v praksi pa so in bodo zidali zgradbe edino le stavbeni in zidarski mojstri.

Da se je v Ljubljani grešilo v tem oziru, priznamo, saj so bili te vrste obrtniki skoro sami tujci. Vsak demokratičen Slovenec pozdravlja misel, da domači ljudje zasedajo mesta, kjer se je šopiril tujec.

Zadruga zidarskih mojstrov Slovenije.

* Za vsebino pod tem naslovom ne prevzema uredništvo nobene odgovornosti.

Boleče ude masiramo s Fellerjevimi bolečinolajci. Napravi prijetne počutke, kjer smo občutili bolečine. Mnogo zdravnikov ga priporoča 6 dvojnatih ali 2 specialni steklenici 24 kron od lekarnarja E. V. Feller, Stubica, Elsatrg št. 134 (Hrvaško). Omot in poštna te racuna posebej in najceneje. Kdor naroči več ob enem, mnogo prihrani.

Jahalni učitelj oberem kočijaž zmožen voditi zrebarno ali jo ustanoviti išče njemu primerne mesta. Več pove **M. Ocvirk**, župnik, Sv. Andraž p. Velenje.

Bojisi gospodje se sprejmejo na dobro domačo hrano, opoldne in zvečer. — Poizve se od 10. dop. do 3. ure popoldne. — Kje pove upravništvo „Slovenca“ pod št. 4148.

Dobro staro in novo stajersko vino po nizki ceni razpošilja na debelo in drobno **Franc Pavovec**, Depalavas, pošta Trzin.

Postelje po 60 K. spodnje in vrhne vsakovrstno drugo hišno opravo priporočata **Brata Sever**, zaloga pohištva in tapetniška delavnica, Ljubljana, Marije Terezije cesta, Kolizej. 4300

Sobo v mestu ali bližini mesta išče privatna uradnica. Ponudbe se prosi pod „Soba 112“ na Anončno ekspedicijo Al. Matelič, Ljubljana, Kongresni trg 3.

Hišna se sprejme takoj proti visoki plači. Naslov pove upravništvo „Slovenca“ pod št. 4098.

Potrži žalosti naznanjamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem žalostno vest, da je naš ljubljeni oče, oziroma stari oče, gospod

Janez Perescutti, posestnik, mesar in gostilničar v Gorenji vasi

danes dne 13. julija v 76. letu starosti mirno v Gospodu zaspal.

Pogreb bo v torek, dne 15. julija ob 9. uri popoldne na pokopališču na Trati. Nepozabnega priporočamo v molitev in blag spomin. **Žalujoči ostali.**

MATTONI-JEVA
GISSHÜBLSKA
— PRIRODNA KISLA VODA

Stefan Račy
železn. inženir
Amalija Račy roj. Herzog
poročena

Budimpešta - Krško 2. julija 1919.

Zdravilišni zdravnik

Dr. Franjo Kolterer
ordinira v Rogaški Slatini
v Strossmayer-jevem domu.

Primarij
dr. Josip Stojc
ne ordinira do 12. avgusta t. l.

Moško kolo, še dobro ohranjeno, se prodaja. Naslov pove uprava lista pod št. 4140, ako znamka za odgovor.

Naprodaj, **lovška puška** kal. 16 in neka muničija. Zaloška cesta 11.

iščem **mesечно sobo** za takoj ali za pozneje. Prijazne ponudbe na upravo Slovenca pod št. 4154.

Kupim malo posestvo z malo vodno mlinico ali žepelano mizarstvo. Ponudbe do 30. t. m. pod stavbeno in umetno mizarstvo, poštnoležeče Spodnja Hrušica pri Ljubljani.

Lokal za irgovino primeren, na prometnem kraju v mestu ali na deželi se išče. Ponudbe pod Lokal na upravo lista.

Naročajte „Slovenca“!

Rezalni stroj za papir

kupi

Učiteljska tiskarna v Ljubljani.

Sprejem več stalnih

abonentov na hrano

Mesečno K 300.—. Antonija Burger, gostilničarka, Prisojna ulica št. 5.

Absolvent

ekspertne akademije, zmožen angleškega, ruskega, nemškega ter deloma italijanskega jezika išče primerne službe. Ponudbe pod „Zvezda 21“ na upravo Slovenca. 4123

Mesnico in gostilno

v dobrem kraju vzamem takoj v najem. Pismene ponudbe prosim na: **Anton Brulc**, Ljubljana, Rožna ulica št. 27.

Sprejme se

mašinst

ki je obenem kurjač pri parnem stroju. Ponudbe s izpričevalom na naslov: **Vat. Scagnetti**, parna žaga za drž. kolodvorom, Ljubljana.

Laneno seme

kupuje

Ljubljanska komercialna družba
Ljubljana, Bleiweisova cesta 18.

Naprodaj sta

2 konja.

Eden je dober tekač, elegantne rasti; star je 8 let, visok 155. Drugi je galicijski plemenjak, čisti „Hudzi“; star je 5 let, visok 138 cm.

Oba sta pohlevna, izborna uvožena ter sposobna za vsako vožnjo in za ježo. Podrobnosti in naslov se poizve pri vodstvu „podkovske šole“ in bolnice za živino na Poljanski cesti (nasproti Domobranske vojašnice).

GARJE

srbečico, hraste, lišaje, sniči pri človeku in živini mazilo zoper srbečico. Brez duba in ne maže perilo. 1 lonček za eno osebo po pošti 7 K poštne prosto. — Prodaja in razpošilja lekarna **Trnkóczy** v Ljubljani, zraven rotovža. 1631

Živo apno, zidno in strešno opeko

v celih vagonih ponuja

Ljubljanska komercialna družba, Ljubljana, Bleiweisova cesta št. 18.

Prodaja izvrstna

hrvaška vina

na debelo po 6—7 K podružnica Prve Jagoslov. vinarne **Viktor Kunštek** i drugi k. d. Ljubljana, Hotel Tratnik.

Pozor trgovalci in brivci!

Prispela

je velika količina parfumerije, Odola, Kalodonta, Pebece, Peherove krème za briti, Pixavon, Brillantine itd. ter se iste dobiva po najnižjih dnevnih cenah na debelo in drobno edino pri tvrdki **P. Bockovac**, Zagreb, Ilica 47. Telefon int. 16—08.

Živo apno, zidno in strešno opeko

v celih vagonih ponuja

VALENTIN URBANČIČ, Ljubljana, Bleiweisova cesta št. 18.

Pravo žolto domače milo za pranje

1 kg K 14.—, 1 za-
bojček okoli 3½ kg
franko K 49.— po-
šilja po povzetju
zavod za eksport.

Milo za britje
K 1.—, 3 kg K 30.—
Toaletno milo
po dnevnim cenam.

Krema za britje
porcel. lonček
K 6.— 1 tuc. K 55.—

M. JUNKER, ZAGREB,

št. 29, Petrinjska ulica št. 3. III.

Z naročilom se prosim poslati tudi polovico zneska.

Priporočamo edino tovarniško zalogo
šivalnih strojev
za rodbino in obrt ter njih
posameznih delov.

Istotam se dobijo **potrebščine** za šivilje, krojače in čevljarje ter galanterijsko in manufakturno **blago za obleke.**

JOS. PETELINC, Ljubljana, Sv. Petra nasip, za vodo desno.

Išče se bratovskoskladnični

zdravnik za Hrastnik

Nastop 1. avgusta 1919. Plača po dogovoru. Cenjene ponudbe na bratovsko skladišnico v Trbovljah.

Zahtevajte!

samo 40% voščeno

»HIF« kremo

po kateri se najbolje usnje sveži in ohrani, ter za vsako jamcim. — Došlo je več vrst cig. papirja in stročnic, mila, riževega škroba itd. po solidnih cenah.

Se priporoča

Oroslav Certalič

Ljubljana, Resljeva cesta 20.

!! KONJAK !!

Pri slabostih vsled starosti, težkočah v želodcu, pešanju moči je star

vinski konjak

pravo življenje vzbujajoče sredstvo. Dve poliliterski steklenici pošlje z bojem vred za 60 K franko **BENEDIKT HERTL**, veleposesnik, grad Golč pri Konjicah, Štajersko.

BLAD — Sezona 1919.

Cvetlična razstava. Zdraviška godba: orkester slovenskega narodnega gledališča. Veselice in plesi v Zdraviškem domu.

◆ Slavnosti na jezeru. ◆

Cene sob in jedil oficijelno tarifirane. Cenike oddaja Tourist-Office Bled in Tourist-Office Ljubljana, Dunajska c. 18.

Zmožni zastopniki

z znanjem nemškega jezika v govoru in pisavi, se iščejo za prodajo **poljedelskih strojev in orodja**

Cenjene ponudbe z navedbo referenc pod šifro: »Tüchtig und repräsentationsfähig F. 166« na Kienreichovo anončno ekspedicijo Gradec, Štajersko.

JOSIP SOFKA

tehniška trgovina **ZAGREB** Samostanska ul. 7.

nudi iz skladišča v Zagrebu franko, zacarinjeno:

Žarnice, usnjata jermena, boraks, šelak, orodje, gumijeve plašče, tehničnega olja in maščobe

ter vsakovrstni tehniški material in izdelke. Dobavi takoj. **Svilena sita za pajtlje, švicarska.**

„**DRAVA**“ lesna in industrijska družba z. o. z. **MARIBOR**

nudi večjo množino **drva** naložene franko vagon Škof-jaloka po 14 kron 50 vin. za 100 kg. Oddaja le na vagone. Vprašanja event. naročila se prosi na naslov: »Drava«, Maribor.

Čevlje fine, moderno izdelane in **sandale**

ima v zalogi in jih razpošilja po poštne povzetju

mirenska „čevljarska zadruga v Vrbovcu pri Mozirju.

Čevlji so iz lahke ševro-media kože, boksa in teletine. Dobite visoke, nizke in salonske moške, ženske, deske in otroče čevlje ter sandale. Cene usnja se dvigajo, zato naročite prej.

Pri večjem odjemu primeren popust!

Prodajalna tudi v Celju, »Narodni dom«.

Zmerne cene!

3940

Zahtevajte cenik!

Moko, pšenico, koruzo

ječmen, oves, otrobi i. dr. dež. pridelke in proizvode

Samo na debelo!

nudi

Samo na debelo!

Ivan Dumič, Zagreb, Zrinjevac 15. Tel. 22—69. 4053

Ljudska posojilnica

v Ljubljani, v lasnem domu **Miklošičeva** cesta št. 6 obrestuje hranilne vloge po čistih

3%

Ljudska posojilnica v Ljubljani je največja slovenska posojilnica in je imela koncem marca 1919 nad 40 milijonov kron vlog in nad 1 milijon enostotisoč kron rezervnih zaličadov.

Posojila se dovoljujejo po 4 do 5%.

Ljudska posojilnica stoji pod neposrednim državnim nadzorstvom.

Edini slovenski zavod brez tujega kapitala je:

Vzajemna zavarovalnica

proti požarnim škodam in poškodbi cerkvenih zvonov

Ljubljana, Dunajska c. 17, Ljubljana.

Zavarovanja sprejema proti požarnim škodam: 1. raznovrstne izdelane stavbe, kakor tudi stavbe med časom zgradbe, 2. vse premično blago, mobilije, poljsko orodje, stroje, živino, zvonove in enako, 3. vse poljske prideleke, žita in krmo, zvonove proti prelomu, sprejema tudi zavarovanja na življenje, oziroma doživetje in druge kombinacije in proti neizgledam, vsakovrstna podjetja, obrti kakor tudi posamezne osebe za deželno nižjeavstrijsko zavarovalnico od katere ima tudi dežela Kranjska podružnico.

Varnostni sklad in udnine, ki so znašale l. 1916 K 906.828-91, so poskočile koncem l. 1917 na 1.051.838-54.

Tedaj, čimvečje zanimanje za ta edini slovenski zavod, tembolj bo rasel sklad.

Ponudbe in pojasnila daje ravateljstvo, glavno poverjenstvo v Celju in na Proseku, kakor tudi po vseh farah nastavljen poverjeniki. Cene primerne, hitra cenitev in takojšnje izplačilo.

Ne puščajte otrok samih, da se požari omejit!

Ne puščajte otrok samih, da se požari omejit!